



วารสาร วิชาการ

ปีที่ 17 ฉบับที่ 4
เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2557



ISSN : 1513-0096

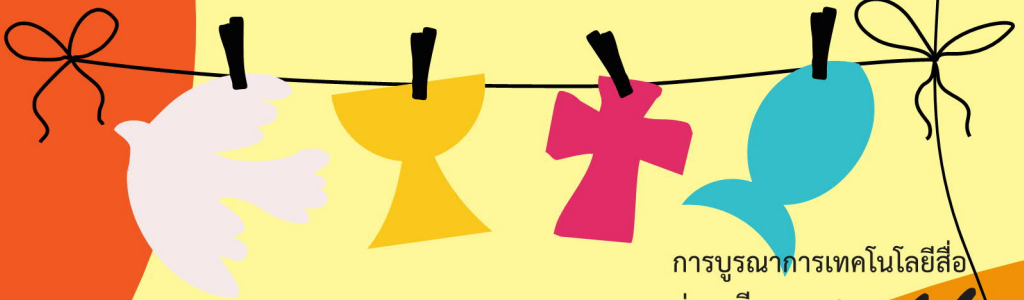
บทบรรณาธิการ

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของไทย โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นับเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนไทยทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาและจบออกมาอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ซึ่งหมายถึงผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงต้องรับภาระหนักอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และภาระต่าง ๆ เหล่านี้ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะทำให้เป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นจริงได้ วารสารวิชาการจึงขอเป็นส่วนหนึ่งที่จะอยู่เป็นเพื่อนคู่คิดกับคณะครู ผู้บริหาร รวมไปถึงหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเปิดโลกทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน ในมิติต่างๆ

สำหรับวารสารวิชาการฉบับนี้ กองบรรณาธิการได้นำบทความทางวิชาการ มาฝากผู้อ่านทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ภาษาไทย ที่เชื่อมโยงไปถึงการเรียนรู้เรื่องหน้าที่พลเมือง ที่เราต้องการให้เด็กในวันนี้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ รู้หน้าที่ มีวินัย รู้รักสามัคคี และสามารถทำนุบำรุงประเทศชาติให้คงอยู่สืบไป และหากท่านใดมีข้อเสนอแนะดีๆ หรือมีความประสงค์ที่จะส่งบทความมาลงพิมพ์ในวารสารวิชาการ ท่านสามารถส่งมายัง กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคาร สพฐ. 3 ชั้น 3 กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300



CONTENTS



2 ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านตู้
สู่โรงเรียนชั้นนำ (FLY MODEL)
นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านตู้

การบูรณาการเทคโนโลยีสื่อ
สู่การเรียนการสอน
ในศตวรรษที่ 21
โดยใช้ ASSURE Model

16

38

กระบวนการคิดเชิงสังเคราะห์
ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม
ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

30

การพัฒนาความสามารถทางการพูด
ในโอกาสต่างๆ
โดยใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรอง

52

แบบเรียนเร็วใหม่ : สอนหน้าที่
พลเมืองไปกับการสอนภาษาไทย

68

การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
และพัฒนาห้องสมุด
แบบมีส่วนร่วมที่ปลายด้ามขวาน

82

92

โรงเรียนอุบลรัตน์ (ครอบครัวอุบลรัตน์)
โครงการดีๆ ที่ต้องมีต่อ

อิทธิพลของชาวจีนโพ้นทะเล
กับค่านิยมการเรียนภาษาจีนในไทย
และผลกระทบต่อการเรียนการสอน
ภาษาจีนในประเทศไทย

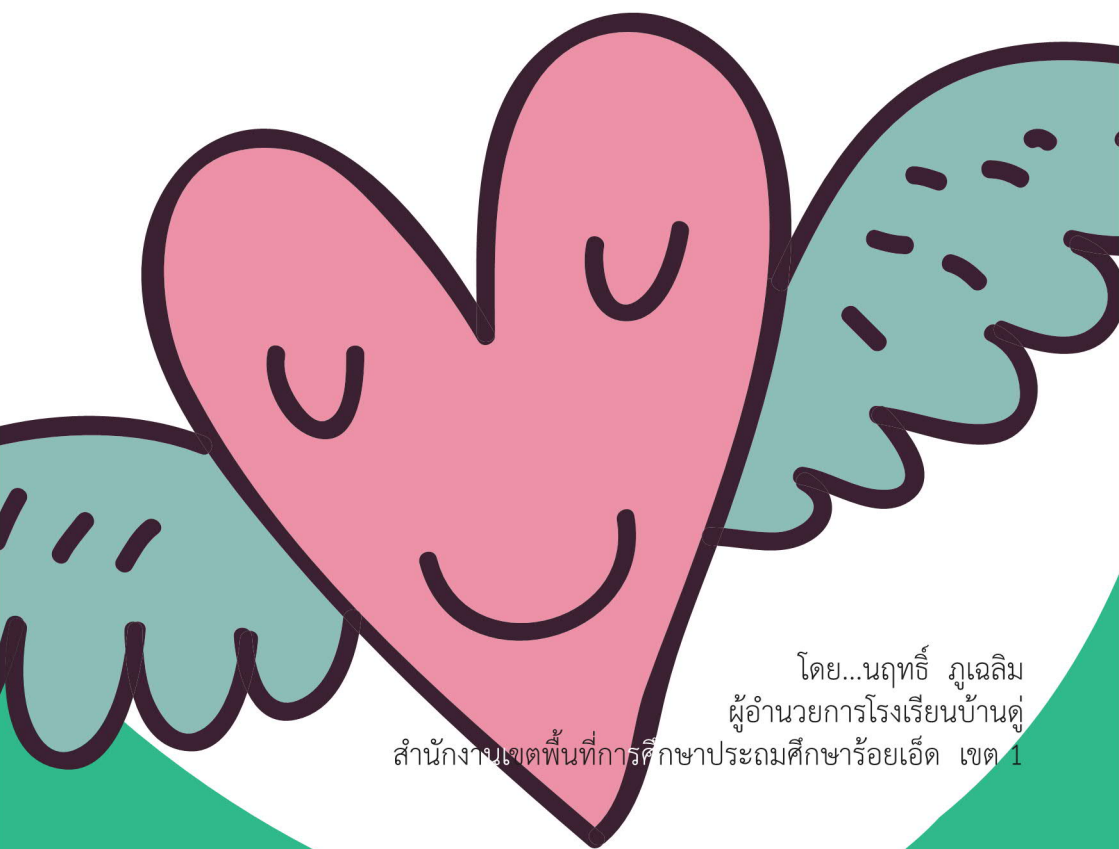
2

ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่

สู่โรงเรียนชั้นนำ

(FLY MODEL)

นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่



โดย...นฤทธิ์ ภูเฉลิม
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดู่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้แนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) เพื่อสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการ ปฏิรูปการศึกษารอบ 2 โดยมุ่งเน้น 3 เรื่องหลัก ประกอบด้วย การปฏิรูปด้านคุณภาพ เป็นการสร้างคุณภาพใหม่ในด้านต่างๆ การปฏิรูปด้านโอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาส ให้คนไทยทุกกลุ่ม ทุกประเภทได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการปฏิรูป ด้านการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษา



การปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 ในด้านการปฏิรูปคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพแหล่งเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อม คุณภาพของสถานศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพการ บริหารจัดการ ในการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้สืบเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อต้องการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ พัฒนาครูสู่มืออาชีพ พัฒนา สื่อเทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้มีอิสระ คล่องตัว มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ บริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาล และเหตุผลสำคัญที่ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอีกประการหนึ่งคือต้องการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับให้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ามาตรฐาน คุณภาพของผู้เรียนที่จบการศึกษาเป็นที่เชื่อถือ ยอมรับของผู้ปกครอง สังคม



นวัตกรรมติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านตู้สู่ความเป็นโรงเรียนชั้นนำ (FLY MODEL)
 วงรอบการพัฒนา 4 วงรอบ ปีการศึกษา 2553-2556





โรงเรียนบ้านดู่ อำเภอธวัชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการเรียนการสอน
ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีข้าราชการครู
จำนวน 7 คน มีนักเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 112 คน
สภาพบริบททั่วไปประชากรประกอบอาชีพทำการเกษตร อยู่ในเขต
รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลธวัชบุรี

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ วิเคราะห์โอกาส อุปสรรค
จุดแข็ง จุดอ่อนของโรงเรียน โดยเริ่มจากเชิญผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา
ผู้นำชุมชน วัดปิพลินารามบ้านดู่ องค์การบริหารส่วนตำบลธวัชบุรี และที่สำคัญ
คือให้นักเรียนได้ร่วมประชุม ได้สัมภาษณ์ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา
ผู้นำชุมชน วัดปิพลินาราม องค์การบริหารส่วนตำบลธวัชบุรี และนักเรียน
มีความต้องการให้โรงเรียนบ้านดู่พัฒนานักเรียนให้สอบเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนชั้นนำ
ในจังหวัด ในด้านต่อมาเป็นความต้องการหรือความคาดหวังที่ต้องการให้นักเรียนมี
คุณธรรม จริยธรรม ลำดับต่อมาเป็นความต้องการหรือคาดหวังให้โรงเรียนบ้านดู่เป็น
โรงเรียนชั้นนำ จากนั้นได้ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) ของ
โรงเรียนบ้านดู่ วิสัยทัศน์ คือ “โรงเรียนบ้านดู่เป็นโรงเรียนชั้นนำ มีคุณภาพและ
มาตรฐาน สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรเป็น
ผู้นำวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลง ชุมชนร่วมจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน” พันธกิจ
(Mission) “พัฒนาผู้เรียนให้สอบเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนชั้นนำ
พัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ให้มีค่าเฉลี่ย
สูงกว่าระดับชาติ พัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา พัฒนาบุคลากรให้
เป็นผู้นำทางวิชาการและผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและร่วมมือ
ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมบริหารจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน”

จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบ 2 ความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชนทุกภาคส่วนของบ้านคู่ และวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนบ้านคู่ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ผู้เขียนจึงได้ร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน วัดปิพลีวนาราม องค์การบริหารส่วนตำบลวัชบุรี ออกแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการ

“ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านคู่” สู่โรงเรียนชั้นนำ (FLY MODEL)

เพื่อพัฒนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สามารถสอบเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย และโรงเรียนสตรีศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนให้มีความเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ และเพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนในชุมชนบ้านคู่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างยั่งยืน



นวัตกรรม “ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านคู่ สุโรงเรียนชั้นนำ” (FLY MODEL) ผู้เขียนได้นำหลักการและขั้นตอนการศึกษาตามแนวคิดของ เคมมิสและ แม็กแท็กการ์ด (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 3-6 ; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart. 1991 : 169-170) มาใช้เป็นกระบวนการพัฒนาและได้นำหลักการ และแนวคิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน นวัตกรรมดังกล่าวมีวงรอบ ในการพัฒนา 4 วงรอบ ประกอบด้วย วงรอบที่ 1 ปีการศึกษา 2553 วงรอบที่ 2 ปีการศึกษา 2554 วงรอบที่ 3 ปีการศึกษา 2555 และวงรอบที่ 4 ปีการศึกษา 2556 โดยแต่ละวงรอบใช้กระบวนการในการพัฒนา 3 ขั้นตอน (FLY MODEL) ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 F (FOCUS) เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจร่วมกัน ระหว่างครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้เรียน ขั้นที่ 2 L (LEARN) เป็นการติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นโรงเรียนชั้นนำ โดยใช้กลยุทธ์ ในการพัฒนา 6 กลยุทธ์ ขั้นที่ 3 Y (YELL) เป็นการยืนยัน ชื่นชมความสำเร็จของ ผู้เรียนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง



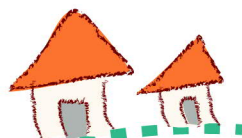
นวัตกรรม “ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่ สู่โรงเรียนชั้นนำ” (FLY MODEL)

มีขั้นตอนในการพัฒนา 3 ขั้นตอน ดังนี้

วันที่ 1 F (FOCUS)

การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน

ขั้นที่ 1 F (FOCUS) คือการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน เป็นขั้นตอนการร่วมมือกับทุกภาคส่วน กำหนดอนาคตของโรงเรียนบ้านดู่ โดยได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป็นกระบวนการกำหนดอนาคตร่วมกันหรือสิ่งที่ต้องทำร่วมกันให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (FOCUS) ระหว่างครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้เรียน จุดเน้นก็คือพัฒนานักเรียนให้มีโอกาสเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนชั้นนำของจังหวัดร้อยเอ็ด และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน



วันที่ 2 L (LEARN)

ขั้นติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่ สู่ความเป็นโรงเรียนชั้นนำ เป็นขั้นที่ใช้นวัตกรรมติดปีกพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกลยุทธ์ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ดังนี้

2.1 กลยุทธ์สร้างจิตวิญญาณความเป็นครู สิ่งแรกที่ได้สร้างจิตวิญญาณให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียนบ้านดู่ คือ การสร้างเป้าหมายร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมในองค์กร สร้างความตระหนักในหน้าที่ กระตุ้น ยั่วยุ ให้กำลังใจ สร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร และร่วมสร้างวิสัยทัศน์เป็นหนึ่งเดียวทั้งโรงเรียนบ้านดู่ว่าจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพทางการศึกษาให้ทัดเทียมกับโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนำต่างๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 กลยุทธ์ด้านสภาพแวดล้อม บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาห้องเรียนอัจฉริยะภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นห้องเรียนเสมือนจริงกับสถาบันกวดวิชาชั้นนำในประเทศไทย เปรียบได้กับห้องเรียน Smart Classroom ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย ประกอบด้วย ติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ห้องเรียนติดแอร์จำนวน 2 เครื่อง ต่อมาได้ทำการติดตั้งเครื่องฉายโปรเจคเตอร์ จำนวน 1 เครื่อง นำคอมพิวเตอร์แบบเคลื่อนที่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 เครื่องต่อ 1 คน และได้จัดซื้อกระดานอัจฉริยะ (Active Board) เข้ามาเสริมในการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนได้รับงบก่อสร้างถนนคอนกรีตในโรงเรียนบ้านดู่จำนวน 800,000 บาท ได้งบประมาณก่อสร้างสนามเด็กเล่น 1,000,000 บาท โรงเรียนยังได้งบประมาณก่อสร้างรั้วคอนกรีตเสริมเหล็กรอบโรงเรียนจากจังหวัดร้อยเอ็ด งบประมาณ จำนวน 610,000 บาท

2.3 กลยุทธ์ในด้านสื่อเทคโนโลยี โรงเรียนได้นำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง คอมพิวเตอร์แบบเคลื่อนที่ จำนวน 23 เครื่อง มีโปรเจกเตอร์ในการเป็นสื่อการเรียนรู้ ใช้กระดานอัจฉริยะ (Active Board) เพื่อใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งอุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีได้จัดไว้ในห้องเรียนอัจฉริยะภาพสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

2.4 กลยุทธ์ในด้านเทคนิควิธีการการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของผู้เรียน กลยุทธ์นี้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์เป็น และสามารถนำความรู้จากแหล่งต่างๆ ไปสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเอง เพื่อติดปีกพัฒนาการทางสมอง (Brain Fly) ของผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กิจกรรมการพัฒนาการทางสมองโดยการคิดเลขเร็ว (Speed Maths) การพัฒนาการคิดเลขเร็วโดยใช้โปรแกรม (GSP) การพัฒนาการทางสมองโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การพัฒนาการทางสมองโดยใช้กิจกรรมการเขียนความเรียงชั้นสูง และสร้างคลังแบบทดสอบจำนวนมากว่า 2,000 ข้อ

2.5 กลยุทธ์ในด้านการเทียบเคียงผลงาน เป็นการสร้างคุณภาพและมาตรฐานเชิงเปรียบเทียบกับพัฒนาการของโรงเรียน เช่น การนำนักเรียนเข้าร่วมทดสอบความเป็นเลิศทางวิชาการร่วมกับสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนหลังจากจัดการเรียนรู้ และเพื่อนำข้อมูลจากการทดสอบไปพัฒนาผู้เรียนตามผลของการทดสอบการเปรียบเทียบคุณภาพและมาตรฐานจากคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET , NT) ของโรงเรียนทุกปีการศึกษาเพื่อใช้เทียบเคียงผลงาน

2.6 กลยุทธ์ในด้านความพร้อม วุฒิภาวะ ศักยภาพ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนในโรงเรียนบ้านดู่ มีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล จุดเด่น จุดด้อยของนักเรียนทุกคน แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมของโรงเรียน จากนั้นจะมีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบก้าวกระโดดตามศักยภาพของผู้เรียน แล้วจัดนักเรียนให้เข้าเรียนแบบละชั้นตามผลการทดสอบ เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6



วันที่ 3 Y (YELL)

วันที่ 3 Y (YELL) เป็นขั้นตอนของการยืนยันชื่นชมความสำเร็จของผู้เรียน หลังจากบริหารจัดการร่วมกันของทุกฝ่ายในชุมชน โรงเรียนได้เชิญคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วัดปิปผลินาราม องค์การบริหารส่วนตำบลวัชบุรี ผู้ปกครองชุมชน ร่วมแสดงความยินดี แสดงความชื่นชมผลงานของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอด 4 ปีการศึกษา และได้ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องวางแผนกลยุทธ์ (Strategy) ในอนาคตอีก 5 ปีการศึกษาข้างหน้า



ผลงานที่ประจักษ์ของนักเรียน ครู ผู้บริหาร และโรงเรียน
จากนวัตกรรม
“ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่ ไร่โรงเรียนชั้นนำ”
(FLY MODEL)

ผลงานเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนโรงเรียนบ้านดู่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 - 2556 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอบเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โครงการความเป็นเลิศทางภาษา (English Program) และโครงการความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Gifted Program) โรงเรียนสตรีศึกษาและโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย จำนวน 8 คน สอบเข้าศึกษาต่อประเภททั่วไปนอกเขตบริการ (ประเภท ข) โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัยและโรงเรียนสตรีศึกษา รวมทั้งหมด 37 คน ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นต้นนี้ ปีการศึกษา 2553 มีค่าเฉลี่ย 52.51 ปีการศึกษา 2554 มีค่าเฉลี่ย 65.79 ปีการศึกษา 2555 ค่าเฉลี่ย 54.63 และปีการศึกษา 2556 มีค่าเฉลี่ย 61.34 ผู้ปกครองนิยมส่งนักเรียนเข้าเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปีการศึกษา 2553 มีนักเรียน 89 คน ปัจจุบันปีการศึกษา 2557 มีนักเรียนจำนวน 112 คน ด้านการบริหารจัดการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่ โดยได้ระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้วยการจัดผ้าป่าการศึกษาจากศิษย์เก่าได้งบประมาณ 1,000,000 บาท รวมงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนมากกว่า 4,000,000 บาท



โรงเรียนบ้านดู่ได้รับรางวัลที่แสดงถึงความภาคภูมิใจมากมาย

ปีการศึกษา 2557 รางวัลชนะเลิศโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ลำดับที่ 1 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ปีการศึกษา 2556 ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปีการศึกษา 2556 นักเรียนได้รับรางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันโครงงานคณิตศาสตร์ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 63

ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านดู่ได้จัดสร้างอาคารศูนย์สารสนเทศจากเงินบริจาค 720,000 บาท เพื่อใช้เป็นศูนย์ตัวเตอร่นักเรียนในตำบลธวัชบุรี ได้แก่ โรงเรียนบ้านดู่ โรงเรียนบ้านคางฮุง โรงเรียนบ้านหัวโนน ทำให้นักเรียนทั้งสามโรงเรียนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสตรีศึกษา และโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัยได้ จำนวน 15 คน

ปีการศึกษา 2555 ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีประจำตำบล จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปีการศึกษา 2554 ได้รับรางวัลโรงเรียนขนาดเล็กรักการอ่านชนะเลิศ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ปีการศึกษา 2553 และ 2556 ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ติด TOP TEN สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1





นวัตกรรม “ติดปีกการบริหารจัดการโรงเรียนบ้านดู่ สู่โรงเรียนชั้นนำ” (FLY MODEL) เป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของทุกภาคส่วนที่มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนชั้นนำ และถือเป็นนวัตกรรมที่สร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา ต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม สอดรับกับวิสัยทัศน์โรงเรียนชั้นนำและนโยบายการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง

16



การบูรณาการเทคโนโลยีสื่อ
สู่การเรียนรู้การสอนในศตวรรษที่ 21
โดยใช้
ASSURE Model

โดย...วินัย ปานไท้
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้แต่ละประเทศจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง แนวทางหนึ่งคือต้องให้การศึกษากับคนในประเทศของตน และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายคือเพื่อเตรียมคนออกไปเป็น คนทำงานที่ใช้ความรู้ (Knowledge Worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (Learning Person) ไม่ว่าจะเป็นประกอบอาชีพใดคนในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็น บุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ แม้จะเป็นชาวนาหรือ เกษตรกรก็ต้องเป็นคนที่พร้อมเรียนรู้ และเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ ดังนั้น ทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skills) เป็นการเรียนรู้ที่ “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) นักเรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่ว่า ครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ที่เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) การเรียนรู้จะเกิดจากภายในใจและสมอง ของนักเรียนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 18) ซึ่งแนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนได้คิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ในเรื่องที่สอดคล้องกับการ ดำรงชีวิต จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ในหลายประเทศได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวาง และได้มีข้อมูลแสดงยืนยันให้เห็นแล้วว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน ลึกซึ้ง กว้างขวาง และรวดเร็ว ในส่วนของประเทศไทยได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน สถานศึกษาทุกระดับมีความตื่นตัวที่จะประยุกต์ใช้นวัตกรรมการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ในด้านการศึกษา แต่ข้อจำกัดในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่มีใช้ในสถานศึกษายังไม่พอเพียง ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน, 2554 : 7 - 8)

แต่อย่างไรก็ตามความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการด้านเทคโนโลยีนั้นวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เราจะได้เห็นว่าทุกวันนี้มีการสร้างสื่อและเผยแพร่ในลักษณะต่างๆ มากมายที่เผยแพร่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ทั้งในรูปของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมนำเสนอ เว็บไซต์ และสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการผลิตเอง เป็นการประหยัดเวลา ใจที่สำคัญจึงอยู่ที่ว่าเราจะมีหลักหรือรูปแบบอย่างไรในการเลือกใช้เทคโนโลยีและสื่อเหล่านั้น



ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีนั้น หากผู้สอนได้มีการวางแผนการใช้อย่างเป็นระบบ จะทำให้มั่นใจได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในครั้งนั้นจะมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ The ASSURE Model เป็นรูปแบบของการวางแผนหรือการออกแบบระบบการเรียนการสอนโดยเน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Smaldio and Other, 2014 p.52)



ภาพที่ 1 การออกแบบการเรียนการสอน The ASSURE Model
ที่มา : <http://nurulnadiaabubakar.wordpress.com/2012/10/12/the-fifth/>



The ASSURE Model คืออะไร?

The ASSURE Model เป็นรูปแบบการออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional Systems Design) โดยมุ่งที่จะช่วยให้ครูใช้เทคโนโลยีและสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นแนวทางที่จะตรวจสอบเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยครูสามารถใช้ในการวางแผนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองและการเรียนรู้ของนักเรียน มีฐานแนวคิดมาจาก กาเย่ (Robert Gagne) และเป็นหนึ่งในรูปแบบการเรียนตามแนวทางของ Constructivism based โดยผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเพื่อน และให้ความตระหนักในเรื่องความแตกต่างของลีลาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้พัฒนารูปแบบในยุคแรกคือ Heinich and Others (1999) และต่อมา Smaldio and Other (2014) ได้เพิ่มในเรื่องของ Technology เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการเลือกและการใช้สื่อ 6 ขั้นตอนดังนี้



1. การวิเคราะห์ผู้เรียน (A : Analyze Learners)

ลำดับแรก เริ่มด้วยการวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่ครูจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนของตนเอง เพื่อที่ครูจะได้เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน การวิเคราะห์จะวิเคราะห์ใน 3 ลักษณะ



1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้เรียน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน ระดับสติปัญญา ความถนัด การยอมรับในสังคมเพื่อน ภูมิหลังครอบครัว ฯลฯ เป็นลักษณะที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน แต่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการเลือกใช้สื่อการสอน

1.2 สมรรถนะเฉพาะของผู้เรียน เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน ได้แก่ ความรู้และทักษะพื้นฐานของผู้เรียนในเนื้อหาที่จะเรียน ทักษะการใช้เครื่องมือในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ทักษะด้านภาษา คณิตศาสตร์ การอ่าน และการใช้เหตุผล ทักษะคิดของผู้เรียนต่อเนื้อหาที่จะเรียน

1.3 สไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)

การกำหนดมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

(S : State Standards and Objectives)

การกำหนดมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นการมองไปที่ผลลัพธ์ข้างหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญ ครูต้องกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุในการสอนครั้งนั้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐานของหลักสูตร การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องชัดเจน โดยใช้หลัก ABCDs of well-stated objective ซึ่งเป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีและง่ายที่จะติดตามกระบวนการเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ดังนี้

A : Audience เป็นการมองไปที่ผู้เรียนว่าเมื่อการเรียนการสอนเสร็จสิ้นผู้เรียนจะมีความรู้อะไร และสามารถทำอะไร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกำหนดให้ชัดเจน ซึ่งเป็นเป้าหมายของผู้เรียน

B : Behavior หัวใจสำคัญคือต้องระบุได้ว่าหากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงกริยาอย่างใดบ้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้ทั้งในรูปของพฤติกรรม การปฏิบัติ และเป็นทักษะในโลกของความเป็นจริงในปัจจุบัน

C : Conditions จะเป็นในส่วนของเงื่อนไขภายใต้การปฏิบัติการใช้เครื่องมือและด้านสิ่งแวดล้อม

D : Degree จะเป็นการมองในส่วนของเกณฑ์ เช่น การกำหนดเวลา ความถูกต้อง สัดส่วนของการตอบถูก และคุณภาพ หรือมาตรฐาน

Now I know my ABCs:



ภาพที่ 2 หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ ABCDs

ที่มา : <http://trainingbydesign.us/Welcome/category/edu623/>



3. การเลือกวิธีสอน เทคโนโลยี สื่อและเครื่องมือ

(S : Select Strategies, Technology, Media, and Materials)

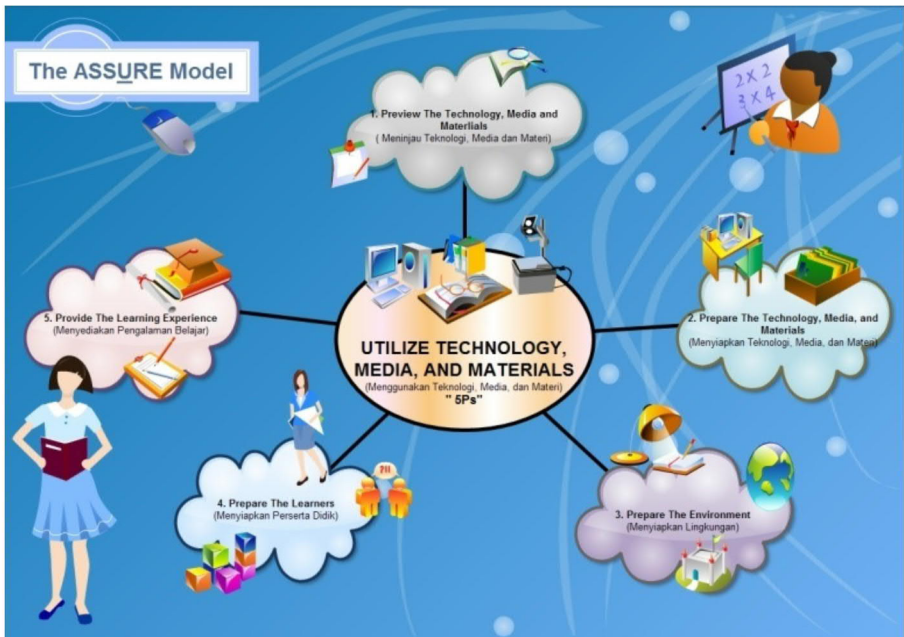
หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดมาตรฐานและวัตถุประสงค์แล้ว จะช่วยให้เราสามารถเลือกใช้วิธีสอน เทคโนโลยี สื่อและเครื่องมือในการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน การเลือกสื่อ สามารถทำได้ 3 วิธี คือ

- 1) เลือกจากสื่อที่มีอยู่แล้ว
- 2) ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้วให้ใช้ได้ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และ
- 3) การออกแบบสื่อใหม่ ในขั้นนี้อาจจะมีการใช้การประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีและสื่อที่ใช้ในลักษณะของเกณฑ์การประเมิน (Rubric) ร่วมด้วย

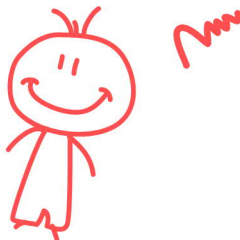
4. การใช้เทคโนโลยี สื่อ และเครื่องมือ

(U : Utilize Technology, Media, and Materials)

ในขั้นนี้จะเกี่ยวข้องกับการวางแผนบทบทการสอน สำหรับใช้เทคโนโลยี สื่อ และเครื่องมือที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการเรียนตามวัตถุประสงค์ ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า “5 Ps”



ภาพที่ 3 กระบวนการ 5 Ps เพื่อเตรียมความพร้อมการใช้เทคโนโลยี สื่อ และเครื่องมือ
ที่มา : http://rosaliaadewi.blogspot.com/2013/05/blog-post_7310.html



จากแผนภาพที่ 3 กระบวนการ 5 Ps เพื่อเตรียมความพร้อมการใช้เทคโนโลยี สื่อ และเครื่องมือประกอบด้วย

Preview คือ มีการศึกษามาก่อน เพราะจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถจัดลำดับก่อนหลังในการสอน

Prepare Technology , Media, and Materials คือ การเตรียมเทคโนโลยี สื่อ เครื่องมือ และฝึกการใช้ในแต่ละลำดับขั้นของบทเรียน

Prepare Environment คือ การเตรียมสิ่งแวดล้อม ความสะดวกในการใช้เทคโนโลยี สื่อ เครื่องมือ

Prepare the Learner คือ การเตรียมผู้เรียน ต้องรู้ว่าอะไรคือความต้องการของผู้เรียน ช่วยให้เกิดความมั่นใจ และมีส่วนร่วมในการเรียน

Provide the Learning คือ การเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งในส่วนของคุณครูเป็นศูนย์กลาง และนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน



5. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน (R : Require Learner Participation)

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดนั้น ผู้เรียนจะต้องมีปฏิริยาตอบสนองและได้รับการเสริมแรง สำหรับพฤติกรรม การตอบสนองที่ถูกต้องอยู่เสมอ เช่น การให้สังเกตไปจนถึงการให้ทำโครงการหรือออกแบบสิ่งของต่างๆ การที่ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีต่อการตอบสนองของผู้เรียนจะทำให้แรงจูงใจในการเรียน และการเสริมแรงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดให้มีกิจกรรมที่พวกเขาได้ฝึกหัดทั้งด้านความรู้ หรือทักษะ และข้อมูลย้อนกลับบนความพยายามก่อนนำไป ประเมินผลระหว่างเรียน การฝึกจะเกี่ยวกับการประเมินตนเอง บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ต หรือแบบฝึกหัดในลักษณะกลุ่ม ข้อมูลย้อนกลับ สามารถมาจากครู คอมพิวเตอร์ นักเรียนคนอื่น หรือตนเองประเมิน



6. การประเมินผลและปรับปรุง (E : Evaluate and Revise)

หลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียน สุดท้ายจะเป็นในส่วนของการประเมินผลและปรับปรุง การประเมินผลกระทบบที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ การประเมินไม่เพียงแต่เป็นการตรวจสอบความสำเร็จของนักเรียนตามวัตถุประสงค์เท่านั้น แต่จะเป็นการตรวจสอบถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และผลการใช้เทคโนโลยี และสื่อน่ายังมีอะไรบ้างที่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป การประเมินสามารถกระทำได้ 3 ลักษณะ คือ

6.1 การประเมินกระบวนการสอน เพื่อเป็นการประเมินว่าสามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งในด้านผู้สอน สื่อการสอน และวิธีการสอน โดยในการประเมินสามารถทำได้ทั้งในระยะก่อนระหว่าง และหลังการสอน



6.2 การประเมินความสำเร็จของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามีเกณฑ์เท่าใด การวัดผลอาจทำได้ด้วยการทดสอบ การสอบปากเปล่า หรือดูจากผลงานของผู้เรียน สิ่งสำคัญที่จะทราบได้ว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากน้อยเท่าใด คือ สังเกตจากการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน

6.3 การประเมินสื่อและวิธีการสอน โดยการให้ผู้เรียนมีการอภิปรายและวิจารณ์การใช้สื่อและเทคนิควิธีการสอนว่าเหมาะสมมากน้อยเพียงใด



การวิเคราะห์คุณภาพสื่อ การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด คือ สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ เป็น 1 ใน 6 สมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ดังนั้น The ASSURE Model จึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่ครูสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยี และออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กาญจนา วัฒนาญ. (2548). การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชนพรการพิมพ์.
- มนตรี แย้มกสิกร. (2551). การเลือกใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพในงานวิจัยและ พัฒนาสื่อการสอน : E1/E2 และ 90/90 Standard. วารสาร ศึกษาศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (เดือนตุลาคม 2550-มกราคม 2551).
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรีสอภุชต์วงศ์.
- สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน. (2554). ผลการใช้หลักสูตรบูรณาการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อยกระดับการเรียนรู้ ในการอบรมศึกษานิเทศก์และครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2555). คู่มืออบรมปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนัก เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.
- Heinich, R. and others. (1999). *Instructional Media and Technologies for Learning*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Smaldino, Lowther, Russell . (2014). *Instructional Technology and Media for Learning*. Boston : Pearson.

30

การพัฒนาความสามารถทางการพูด

ในโอกาสต่างๆ

โดยใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรอง



โดย...เบญจพร บริบูรณ์เกษตร
ครู โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองบัว เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์

ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยหลายๆ ท่าน อาจประสบปัญหา คล้ายคลึงกันในชั่วโมงสอนทักษะการพูด นักเรียนในชั้นของเรา ไม่กล้าแสดงออก โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่กำลัง เข้าสู่วัยรุ่น มีความอาย ขาดความมั่นใจในตนเอง ใช้คำพูด ไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดการเตรียมความพร้อม ไม่ได้เตรียม บทพูด ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการพูด เพราะถือว่า การพูดเป็นพฤติกรรมที่ทำในชีวิตประจำวัน เมื่อต้องพูด ต่อหน้าที่ชุมชน จึงมักขาดความมั่นใจในตนเอง ใช้ภาษาพูด ไม่เหมาะสม การนำเสนอเรื่องขาดสาระ ไม่มีการลำดับเรื่อง ที่จะพูด และขาดการลำดับความคิดก่อนที่จะพูด

การพูดเป็นทักษะที่สำคัญมากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์

เนื่องจากการพูดเป็นหนทางหนึ่งที่มีมนุษย์ทุกคนชาติ ทุกยุค ทุกสมัย ใช้ในการติดต่อถึงกัน นอกจากนั้นแล้วเรายังต้องใช้การพูดในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อด้านธุรกิจการงาน การศึกษาเล่าเรียน หรือแม้กระทั่ง เรื่องส่วนตัว ดังที่จินดา งามสุทธิ (2549 : 6) กล่าวว่า ผู้ที่มีทักษะการพูดดีนั้น จะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดี เป็นที่นิยมยกย่องของบุคคลอื่น จะประกอบกิจการงานใดๆ ก็ประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีทักษะการพูดจึงจะสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้ที่มาเกี่ยวข้อง ด้วยได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันและกัน ตรงกันข้ามกับ ผู้ที่ขาดทักษะในการพูด จะไม่สามารถสื่อความเข้าใจได้ดีเท่าที่ควร บางครั้งยังเป็น สาเหตุทำให้เกิดความเข้าใจผิดเป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง

การที่จะพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมต้องอาศัยเวลาและการหมั่นฝึกฝน อยู่เสมอ สมจิต ชิวปรีชา (2548 : 5) สวนิต ยมาภัย และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2547 : 32) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันว่า การพูดต้องอาศัยการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญเพื่อให้เกิดความมั่นใจและพูดได้คล่องแคล่ว การพูดเป็นทั้งศิลปะเฉพาะตัว และเป็นศาสตร์ทั่วไปที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนกันได้



จุฑารัตน์ ยุกตะบุตร (2546 : 3) กล่าวถึงการแก้ปัญหาด้านการพูดของผู้เรียนว่า ผู้สอนภาษาไทยต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการพูดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการพูดที่ดี มีประสิทธิภาพ นั่นคือ มีการลำดับเรื่องในการพูด ลำดับความคิดก่อนการพูด ใช้ภาษาอย่างเหมาะสม ไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย ตลอดจนจนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการพูดได้ วิธีที่สามารถนำมาช่วยแก้ไขปัญหการพูด ทั้งสี่ลำดับทางในการพูด ตลอดจนการลำดับความคิดที่ไม่เป็นขั้นตอน คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการพูดและได้ฝึกการใช้ความคิด รวมทั้งการนำเอาประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่มาใช้ในการพูด ดังที่ สวนิต ยมาภัย และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ (2547 : 27) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะมีความรู้จริงในเรื่องที่พูดมิใช่เพราะการเตรียมในระยะสั้นๆ ก่อนหน้าที่จะออกไปพูดเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการสะสมความรู้และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกันมาตลอดระยะเวลา ยาวนาน โดยการอ่าน การฟัง การสังเกต และการกระทำมาด้วยตนเอง

ความหมายของการพูดในโอกาสต่างๆ

การพูดในโอกาสต่างๆ หมายถึง พฤติกรรมในการสื่อความหมายของมนุษย์ โดยการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เช่น เสียง ภาษา อากัปกิริยาท่าทาง และอารมณ์ ความรู้สึก เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการ เพื่อให้คนฟัง ได้รับความหมายและตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของผู้พูด (ลัดดา แพรภักทรพิศุทธิ์ 2552 : 15 ; นิรัตน์ จรจิต 2550 : 1 ; จินดา งามสุทธิ 2549 : 1 ; สวนิต ยมาภัย และ ถิรนนท์ อนุวัชสิริวงศ์ 2547 : 11) การพูดในโอกาสต่างๆ มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน ของเรามาก ทั้งในด้านการงานและด้านกิจวัตรประจำวัน เราจำเป็นต้องอาศัยการพูด ในโอกาสต่างๆ เพื่ออธิบาย ชี้แจง ยกตัวอย่าง บอกเล่า โต้แย้ง โน้มน้าวใจ เพื่อให้ ผู้ฟังได้รับความรู้ ความคิด หรือมีทัศนคติเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้พูด ผู้พูด ที่รู้จักใช้ศิลปะในการพูด ย่อมสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้ปรากฏได้เด่นชัด การพูดในโอกาสต่างๆ นั้นสามารถสร้างได้ทั้งมิตรและศัตรู คนในสังคมจะสามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจก็ด้วยการพูดในโอกาสต่างๆ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย กำหนดเรื่องการพูดในโอกาสต่างๆ ไว้ในสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตัวชี้วัด ม.2/4 พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์

กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองคืออะไร

การเรียนรู้แบบไตร่ตรอง (Reflective Learning) เป็นวิธีการเรียนที่กระตุ้น ความคิดและการแสวงหาคำตอบโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สำรวจ ประสบการณ์ของตนเอง ไตร่ตรองในสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ วิเคราะห์และเชื่อมโยง ความรู้ หากสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่เป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยดีอยู่แล้ว จะปล่อยผ่านไป แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน ผู้เรียนจะบันทึกไว้เป็นความรู้ใหม่ของตนเอง โดยใช้ ความรู้ใหม่ที่ได้รับเป็นข้อมูลในการวางแผนทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ที่ คล้ายคลึง (Viljo Kohonen, 1992 : 14 และ Belinda Ho, 1997 : 211)

กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองเกี่ยวข้องกับารรณพุด ในโอกาสต่างๆ อย่างไร

กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองมี 5 ขั้น ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้จัดการเรียน การสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถเตรียมบทพุด ซึ่งมาจากความรู้และประสบการณ์เดิม ที่สะสมมาจากการอ่าน การฟัง การสังเกต และการกระทำมาด้วยตนเองของนักเรียน ดังนี้

1. **ขั้นสำรวจประสบการณ์เดิม (Exist Experience)** เป็นขั้นที่ให้นักเรียน ได้มีโอกาสศึกษาความรู้จากประสบการณ์เดิมของตนเอง เช่น เมื่อเรียนเรื่องการพุด โนม่น้าวใจ นักเรียนจะสำรวจความรู้ของตนเองเกี่ยวกับการพุดโนม่น้าวใจจาก ประสบการณ์เดิมของตน เช่น การหาเสียงของนักการเมือง การหาเสียงของ คณะกรรมการนักเรียน หรือการโนม่น้าวใจจากประสบการณ์ที่นักเรียนเคยเห็นใน โทรทัศน์ ละคร หรือโฆษณา เป็นต้น



2. ขั้นสังเกต (Observe) สังเกตดูว่าประสบการณ์ที่ตนมีหรือเคยได้รับมานั้นมีลักษณะอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากที่ครูยกตัวอย่างอย่างไร ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะพูดจากประสบการณ์เดิมของตนนั้นครอบคลุมหรือไม่ ยังมีจุดไหนที่ขาดหายไป หากเป็นประสบการณ์ใหม่ เมื่อนักเรียนสังเกตความแตกต่างได้ จะรับความรู้ใหม่นั้นเข้ามาในสมอง เช่น สังเกตการพูดของเพื่อน สังเกตการออกเสียง สังเกตจากการดูวิดีโอ

3. ขั้นไตร่ตรองหรือวิเคราะห์ (Reflect/Analyze) นักเรียนได้รับความรู้ใหม่จากใบความรู้ จากนั้นวิเคราะห์ว่าจากประสบการณ์เดิมของตนเองและการสังเกต (ในขั้นที่ 2) มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันอย่างไรกับความรู้ใหม่ที่นักเรียนได้รับ นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ว่ามีส่วนไหนที่ยังขาดหรือต้องเพิ่มเติมและส่วนไหนที่สมบูรณ์แล้ว นักเรียนจะไตร่ตรอง วิเคราะห์ ใคร่ครวญถึงสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ เชื่อมโยงกับประสบการณ์เก่าของตน ซึ่งจะออกมาในรูปของทัศนคติ ความเชื่อของนักเรียนเอง



4. **ขั้นประเมินความเกี่ยวข้อง (Evaluate Relevance)** นักเรียนนำความรู้ที่วิเคราะห์มาเปรียบเทียบจากใบความรู้ แล้วสรุปเป็นความรู้ที่ถูกต้องที่สุด นักเรียนจะประเมินความเกี่ยวข้องของสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ ผนวกกับประสบการณ์เดิมที่ตนเองมีอยู่ ถ้าสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่นั้นเป็นสิ่งที่คุ้นเคยดีอยู่แล้วก็จะผ่านมันไป แต่ถ้าเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยรู้มาก่อนก็จะบันทึกไว้เป็นมโนทัศน์ใหม่ของตนเอง

5. **ขั้นวางแผนนำไปใช้ (Plan to Apply)** นักเรียนวางแผนการเขียนบทพูด โดยใช้ความรู้ใหม่ที่ตนได้รับเป็นข้อมูลในการเขียนตามโอกาสที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน



จะเห็นได้ว่าขั้นตอนทั้งหมดของกลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองช่วยให้นักเรียนสามารถเตรียมบทพูดจากความรู้และประสบการณ์เดิมที่สะสมมาจากการอ่าน การฟัง การสังเกต และการกระทำมาด้วยตนเองของนักเรียน เมื่อนักเรียนได้เตรียมบทพูดด้วยตนเอง ครูสอนทักษะการพูด ประกอบกับนักเรียนได้ฝึกพูดหลายๆ ครั้ง ก็จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถทางการพูดในโอกาสต่างๆ นอกจากนี้ประสบการณ์และความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนจะเป็นรากฐานสำคัญในการพูดของนักเรียนต่อไปในอนาคต

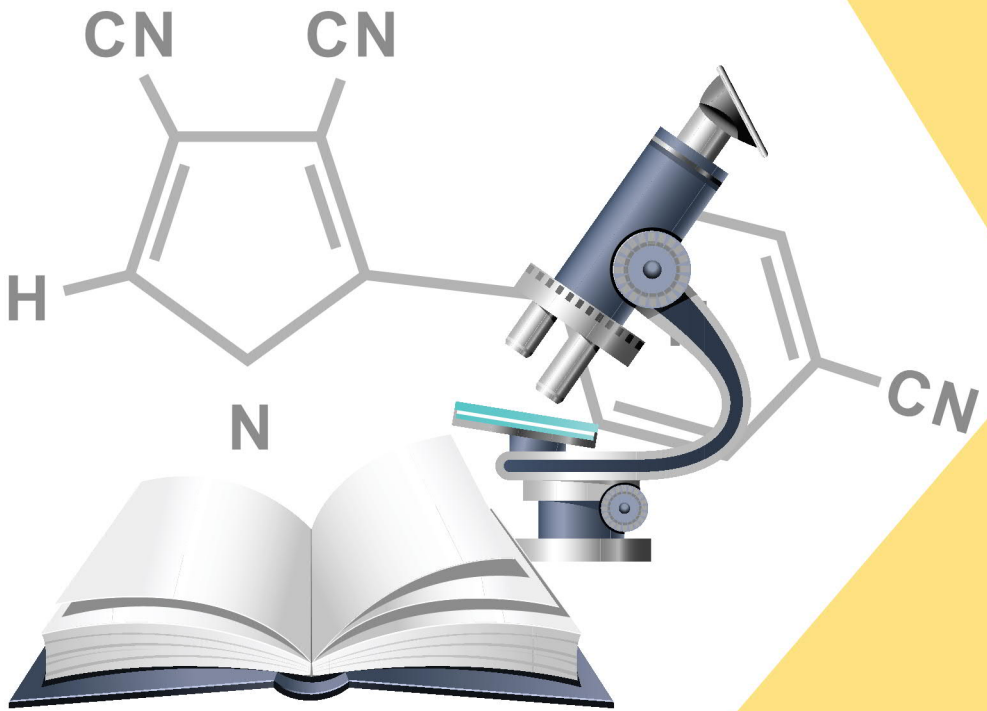


เอกสารอ้างอิง

- จินดา งามสุทธิ. (2549). ศิลปะการพูด. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี้นต้ง แฮ่ส
- จตุรรัตน์ ยุกตะบุตร. (2546). ผลการใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองที่มีต่อความสามารถทางการพูดและการประมวลความคิดในการพูดของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ลัดดา แพร่ภัทรพิศุทธิ์. (2552). การพูด. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรี้นต้ง แฮ่ส
- สมจิต ชิวปรีชา. (2548). วาทวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สวนิต ยมาภัย และถิรนนท์ อนวัชสิริวงศ์. (2547). การพูด. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวาทกรวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Ho,Belinda. (1997). Reaction of Student to Reflective Learning in a Technical Report-Writing for Special Purpose. English for Specific (May 1997) : 211-227.
- Kohonen Viljo. (1992). Experimental language learning : Second language learning as cooperative learner education. Collaborative language learning and teaching : 211-227. New York : Cambridge University Press.

38

กระบวนการคิดเชิงสังเคราะห์
ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม
ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์



โดย...ฐานิตา ลิ้มวงศ์
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism)

ปรัชญานี้กำเนิดขึ้นเพื่อต่อต้านแนวคิดดั้งเดิมที่การศึกษาหนักแน่นแต่เนื้อหาที่สอนให้ท่องจำเพียงอย่างเดียว ทำให้เด็กพัฒนาด้านสติปัญญาอย่างเดียว ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีความกล้า และความมั่นใจในตนเอง ประกอบกับมีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงทำให้เกิดแนวความคิดปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมขึ้น

ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1870 โดยฟรานซิส ดับเบิลยูพาร์คเกอร์ (Francis W.Parker) ได้เสนอให้มีการปฏิรูปการศึกษาเสียใหม่ เพราะการเรียนแบบเก่าเข้มงวดเรื่องระเบียบวินัย แต่แนวคิดนี้ไม่ได้รับการยอมรับ ต่อมา จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้นำแนวคิดนี้มาทบทวนใหม่ โดยเริ่มงานเขียนชื่อ School of Tomorrow ออกตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1915 ต่อมาผู้สนับสนุนมากขึ้น จึงตั้งเป็นสมาคมการศึกษาแบบพัฒนาการ (Progressive Education Association) (Kneller,1971 : 47) และได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ในโรงเรียนต่างๆ แต่ก็ถูกโจมตีจากฝ่ายปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม กลับมาได้รับความนิยมอีก จนสมาคมการศึกษาพัฒนาการนิยมต้องยุบเลิกไป แต่แนวคิดทางการศึกษาปรัชญาพัฒนาการนิยมยังคงใช้ในสหรัฐอเมริกา ต่อมาได้รับความนิยมมากขึ้น และแพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

การศึกษาแบบปรัชญาพิพัฒนาการนิยม นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในโรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งปรัชญานี้มีต้นกำเนิดมาจากปรัชญาแม่บท คือปรัชญาปฏิบัตินิยม ที่ให้ความสนใจอย่างมากต่อการ “ปฏิบัติ หรือการลงมือกระทำ” เน้นให้ผู้เรียนลงมือทำ เด็กได้รับอิสระ ริเริ่มความคิด และลงมือทำตามความคิด ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ในด้านของปรัชญาพิพัฒนาการนิยมได้ให้ความสนใจต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลง ไม่หยุดอยู่กับที่ ความเป็นจริงและการแสวงหาความรู้ไม่หยุดนิ่งหรืออยู่กับที่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้จากประสบการณ์ และประสบการณ์จะนำไปสู่ความรู้อันแท้จริง ความรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้นำหลักปรัชญาดังกล่าวนี้นมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในหลายสาขาวิชาที่ต้องการเน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะรายวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาที่ต้องลงมือปฏิบัติและทดลองอย่างแท้จริง และรายวิชาวิทยาศาสตร์เองก็นับได้ว่าเป็นรายวิชาพื้นฐานกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ สังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์



ทำไมต้องเรียนวิทยาศาสตร์?

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคน ทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือ อุปกรณ์เครื่องใช้ และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นผลผลิตของความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ และศาสตร์อื่นๆ ทั้งสิ้น วิทยาศาสตร์ช่วยให้คนได้พัฒนาวิถีคิด กระบวนการ ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล ความคิดที่เป็นระบบแบบแผน สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพขึ้นข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมของการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลก ธรรมชาติ และเทคโนโลยีต่างๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น และสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ แก่มวลมนุษย



ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียน การสอน การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ในแนวทางของการศึกษาจึงจำเป็นต้อง คำนึงถึงการพยายามปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทำให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อแสวงหา ความจริงและแสวงหาความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง ให้สอดคล้องกับกาลเวลาและสภาพแวดล้อม อยู่เสมอ การศึกษาวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริง โดยมีหลักหัวใจสำคัญ คือ

1. ศึกษาจากสิ่งที่มีอยู่จริง
2. ศึกษาโดยให้เหตุใช้ผล
3. ศึกษาอย่างเป็นระบบ
4. จะเชื่ออีกต่อเมื่อได้มีการพิสูจน์จนเห็นผลอย่างแน่ชัดแล้วเท่านั้น

จากส่วนประกอบต่างๆ เหล่านี้จะเห็นว่าวิทยาศาสตร์ไม่สอนให้คนยึดมั่น ในความจริง ความรู้ และค่านิยมที่คงที่ หรือสิ่งที่กำหนดไว้ตายตัว หากแต่ต้องหาทาง ปรับปรุงการศึกษาอยู่เสมอ โดยใช้เหตุและผลอย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อนำไปสู่ การค้นพบความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เฉกเช่นเดียวกับปรัชญาพัฒนาการนิยมที่มุ่งเน้น ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดอยู่กับที่ ความเป็นจริงและการแสวงหา ความรู้ที่ไม่หยุดนิ่งหรืออยู่กับที่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา ฉะนั้นเมื่อนำปรัชญาดังกล่าวนี้นำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนทางด้าน วิทยาศาสตร์จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและเกิดองค์ความรู้ใหม่



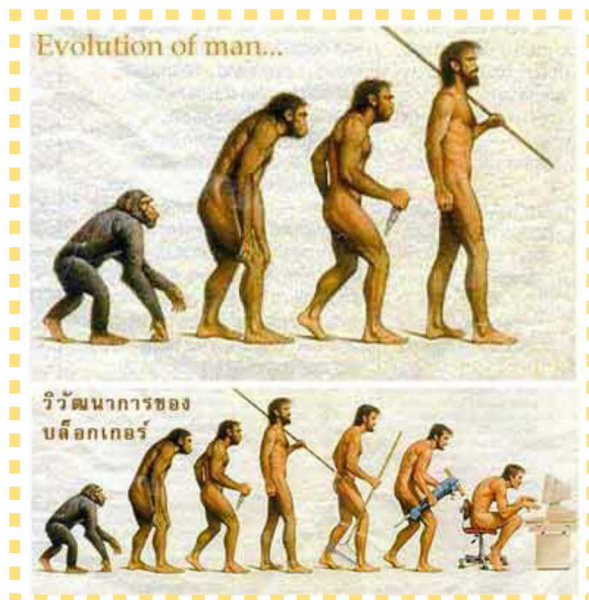
แนวความคิดทางการศึกษา

แนวความคิดทางการศึกษาของปรัชญาการศึกษาพิพัฒนการนิยม “การศึกษา คือ ชีวิต มิใช่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต” หมายความว่า การที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข จะต้องอาศัยการเข้าใจความหมายของประสบการณ์นิยม ฉะนั้นผู้เรียนจึงควรจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่เหมาะแก่วัยของเขาและสิ่งที่จัดให้ผู้เรียนเรียนควรจะเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหาชีวิตและสังคมในปัจจุบัน และหาทางปรับตัวให้เข้ากับภาวะที่เป็นจริงในปัจจุบัน (Kneller G.F.1971) ซึ่งการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ได้นำหลักการดังกล่าวมาเป็นแนวทาง คือ วิทยาศาสตร์เป็นการค้นคว้าหาคำตอบทั้งจากประสบการณ์จริงผสมผสานกับการทดลองทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่แท้จริง และคำตอบนั้นอาจไม่ใช่คำตอบที่มั่นคงถาวร เพราะหากว่ามีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและทำให้ได้มาซึ่งคำตอบใหม่มาหักล้างคำตอบเดิม ผลลัพธ์ก็อาจเปลี่ยนไปได้ เปรียบเสมือนสิ่งต่างๆ ในโลกสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอเมื่อได้รับการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแล้ว



จุดมุ่งหมายของการศึกษา

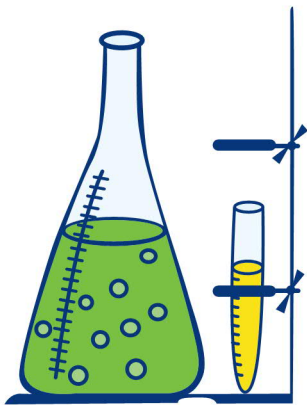
ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ไม่มีจุดมุ่งหมายที่ตายตัว เพราะชีวิตเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก วัตถุประสงค์ของการศึกษาก็เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนเกิดแนวทางในการแก้ปัญหาแต่ละครั้ง และเป็นวิถีทางให้เกิดการเรียนรู้ที่ใหม่กว่าต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนผู้เรียนจะต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถนำความรู้ไปปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถแก้ปัญหาได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีวินัยในตนเอง (Self Discipline) การนำปรัชญานี้มาใช้ในการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการคิด วิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ๆ ควบคู่กับการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาอย่างลึกซึ้งมากขึ้น อันเนื่องมาจากได้ทดลองปฏิบัติด้วยผู้เรียนเอง อีกทั้งยังสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การควบคุมสติและยับยั้งอารมณ์ควบคู่กันไปด้วย สิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับจากการนำปรัชญาพัฒนาการนิยมมาใช้ คือ ทำให้ผู้เรียนได้รู้ว่าการเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุด และจะสามารถเชื่อถือได้ก็ต่อเมื่อมีการทดลองพิสูจน์จนเห็นผลลัพธ์อย่างแน่ชัดแล้วเท่านั้น



องค์ประกอบของการศึกษา

1. หลักสูตร

ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมนต้องการให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ในชีวิตจริง เป็นประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับสังคม หลักสูตรจึงครอบคลุมชีวิตประจำวันทุกรูปแบบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ทุกรูปแบบ หลักสูตรจะเน้นวิชาที่เสริมสร้างประสบการณ์ทางสังคม ตลอดจนชีวิตประจำวัน เนื้อหา ได้แก่ สังคมศึกษา วิชาทางภาษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แต่ความสำคัญของการศึกษา พิจารณาในแง่ของวิธีการที่นำมาใช้ คือ กระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาในบทเรียน และนำเอากระบวนการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับกระบวนการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ โดยหลักสูตรจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าทำการทดลองตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่แท้จริง ก่อเกิดองค์ความรู้ใหม่ และสามารถนำไปใช้ได้จริง



2. ครู

ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ต้องไม่เป็นผู้ออกคำสั่งแก่ผู้เรียน แต่ครูเปรียบเสมือนผู้ทำหน้าที่ในการแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนและเป็นที่ปรึกษา แล้วจัดประสบการณ์ที่ดีที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน ครูเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง รู้จักผู้เรียนเป็นอย่างดีและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และวางแผนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน ครูวิทยาศาสตร์ไม่ได้เป็นครูเท่านั้น แต่ครูยังเป็นผู้ที่ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา มีการทดลองปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความรู้อยู่เป็นนิจ ครูผู้สอนเป็นผู้ที่นำปรัชญาพัฒนาการนิยมนำใช้อย่างแท้จริง เพราะไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเพียงใดหรือจบการศึกษามานานเพียงใด แต่ครูก็ยังมี การค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ หรืออาจเรียกได้ว่าครูนำเอาปรัชญานี้มาใช้ตลอดอาชีพการเป็นครูก็ว่าได้

ครูจะต้องพัฒนานักเรียนให้คุ้นเคยกับการหาความรู้ การตั้งสมมติฐาน และวิธีการตั้งคำถามในเรื่องที่มีเนื้อหาสาระต่างๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกคำตอบที่เหมาะสมที่สุดกับสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งต่อการตั้งคำถามการทดลอง

ในด้านการจัดสภาพในโรงเรียนและในห้องเรียนให้พร้อมที่จะศึกษาเล่าเรียน ให้ได้รับประสบการณ์ตามแบบปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมนั้น ถือว่าครูมีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์ที่ดีและเหมาะสมให้กับเด็ก ครูจะต้องเป็นผู้รอบคอบและมีประสบการณ์อย่างกว้างขวางในวิชาที่สอน ครูต้องเป็นผู้มีบุคลิกดี มีความเห็นอกเห็นใจ ยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก รู้จักดัดแปลงสภาพภายในโรงเรียน และห้องเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการ และความสามารถของเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ครูต้องสามารถควบคุมตนเอง และสามารถแก้ไขปัญาเฉพาะหน้าได้ ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มิใช่ผู้สั่งการหรือกระทำเสียเอง ซึ่งคุณสมบัติของครูในด้านต่างๆ เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นข้อดีของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ครบถ้วน โดยส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมนั่นเอง



3. นักเรียน

ปรัชญาพิพัฒนาการนิยมให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมาก โดยธรรมชาติผู้เรียนมีอินทรีย์ที่จะสืบเสาะแสวงหาประสบการณ์ และพร้อมที่จะรับประสบการณ์ (เมธี ปิรันธนานนท์, 2523) ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) ผู้เรียนจะต้องมีอิสระในการเลือก ตัดสินใจ และต้องทำงานร่วมกัน (Participation) เพื่อให้การเรียนรู้การสอนตรงกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนการสอนของผู้เรียนวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น กล่าวคือ นักเรียนที่ศึกษาทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นนักเรียนที่มีความต้องการสืบเสาะแสวงหาคำตอบในการทดลอง ลงมือปฏิบัติจากประสบการณ์จริง และมีความพร้อมที่จะรับความรู้ใหม่อยู่เสมอ มิได้ยึดติดอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการถาวร หากได้ทดสอบสมมติฐานที่ตนเองมีความต้องการอยากรู้และสามารถพิสูจน์หาคำตอบได้ นักเรียนวิทยาศาสตร์เป็นผู้ที่มีอิสระทางความคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์สูง อันเนื่องมาจากการลงมือทดลองปฏิบัติสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง หรือหากปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นก็จะศึกษาถึงเหตุและผลในสิ่งๆ นั้น



4. โรงเรียน

โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่สอนทางด้านวิทยาศาสตร์ จะทำหน้าที่เป็นแบบจำลองสังคม โดยเฉพาะแบบจำลองที่ตีงามของชีวิตและประสบการณ์ในสังคม สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจะสอดแทรกการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลพวงมาจากการจัดการเรียนการสอนโดยอิงจากปรัชญาการศึกษา พัฒนาการณ์นิยมเกือบทั้งสิ้น โดยจะเห็นได้จากคำกล่าวของ ศักดาปรังค์ ประทานพร (2523 : 64-65) ที่ว่าการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เริ่มจากการเรียนรู้พื้นฐานของสังคม ลักษณะอื่นๆ ของสังคม โรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย โดยจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจัดห้องเรียนที่ก่อให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ ที่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทั้งความคิด ความเป็นอิสระ ในฐานะที่เป็นผู้สืบค้นความรู้ ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้สิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ และมีความพร้อม มีความรู้จัก เข้าใจสังคมอย่างดีพอที่จะออกไปปรับปรุงและพัฒนาสังคมได้



5. กระบวนการเรียนการสอน

ปรัชญาพัฒนาการณ์มีหลักการ กระบวนการเรียนการสอน โดยเป็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด การเรียนเป็นเรื่องของการกระทำ (Doing) มากกว่ารู้ (Knowing) การเรียนการสอนจึงให้ผู้เรียนลงมือกระทำเพื่อให้เกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ การกระทำทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ ครูต้องจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ (Problem Solving) และจะต้องให้ผู้เรียนได้รู้จักที่จะแก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้ และจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

ส่วนการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เป็นการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา ความคิด และประสบการณ์เดิมของนักเรียนมาประกอบการศึกษา เพื่อแก้ปัญหา

ที่ประสบในสถานการณ์ที่กำหนดมาให้ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นายปรีชา วงศ์ชูศิริ (2527) ได้กล่าวถึงความหมายของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้สำหรับแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ว่า กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Process of Science) คือ พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้และแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือ ซึ่งการดำเนินการต้องอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science Process Skills) และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Attitude)



วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

- 1) **ขั้นระบุปัญหา** หมายถึง ความสามารถในการระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดในภายในขอบเขตที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้
- 2) **ขั้นตั้งสมมติฐาน** หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระบุสาเหตุที่เป็นไปได้ที่ทำให้เกิดปัญหา โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงในสถานการณ์ที่กำหนดให้
- 3) **ขั้นพิสูจน์หรือทดลอง** หมายถึง ความสามารถในการคิดค้นหาวิธีแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหาหรือนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ระบุไว้อย่างสมเหตุสมผล
- 4) **ขั้นสรุปผลและนำไปใช้** หมายถึง ความสามารถในการอธิบายผลที่ได้จากการใช้วิธีการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์นั้นสอดคล้องกับปัญหาที่ระบุไว้หรือไม่ หรือผลเป็นอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้หรือไม่

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษากระบวนการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์ ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์โดยได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ โดยการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง

6. วิธีสอน

การเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์มุ่งให้ผู้เรียนมีการทำกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่ลงมือปฏิบัติและทดลองปฏิบัติจริง โดยเป็นการปฏิบัติเพียงคนเดียวหรือบางครั้งอาจมีคนอื่นร่วมด้วย โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์อย่างมีแบบแผนและสามารถเชื่อถือได้ โดยต้องคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม และความสำคัญของงานที่จะเกิดแก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคมควบคู่ด้วย การสอนให้นักเรียนใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งที่มา อันประกอบไปด้วยข้อมูลดิบ การพูดคุยซักถามจากผู้ร่วมทดลอง หรือการสังเกตโดยตรง และการทดลองการใช้ข้อมูลหลายแหล่งและหลากหลาย เป็นผลดีกับเด็กที่มีวิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ซึ่งวิธีการสอนนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นวิธีการสอนในรูปแบบปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม กล่าวคือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรวมกลุ่มทำกิจกรรม ใช้วิธีการสอนแบบ “แก้ปัญหา” นำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง เห็นความสำคัญของงานที่มีต่อตนเอง ต่อสังคม การสอนจึงเน้นในเรื่องการสาธิต การอภิปราย การค้นคว้า การรายงาน การประชุม การวางแผน ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความสามารถอย่างแท้จริง และได้รับประสบการณ์จริงด้วยตนเอง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ศักยภาพของผู้เรียน ระวังไม่ให้เกิดเรียนอ่อนเกิดปมด้อย



7. การวัดและการประเมินผล

ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมเชื่อว่าความรู้เป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยมนุษย์ในการแก้ปัญหาเท่านั้น การที่จะได้มาซึ่งความรู้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ การวัดผลและประเมินผลจะต้องดูว่าเนื้อหาวิชาเหล่านั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใด และแนวทางการวัดและการประเมินผลของปรัชญานี้จะส่งผลต่อการเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์โดยตรงและเป็นผลดีต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเรียนการสอนวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ได้ จนบังเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่มากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวปรัชญาพัฒนาการนิยมนอกจากการบูรณาการความรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่จะบังเกิดแก่ผู้เรียนและส่งผลกระทบนอกขอบต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและครูเองแล้ว ยังก่อให้เกิดผลดีต่อความสัมพันธ์ทั้งกับเพื่อนด้วย วิธีการเช่นนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำงานกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน สำหรับประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากรูปแบบการเรียนรู้แบบพัฒนาการนิยมนั้นคือ การที่ครูกับนักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กันมากกว่าการเรียนรู้ในรูปแบบเดิมๆ ครูจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และสามารถส่งเสริมศักยภาพของเด็กแต่ละคนที่มีความแตกต่างหลากหลาย อีกทั้งการเรียนรู้ยังกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตต่อไป

จากแนวคิดปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมนี่ส่งผลต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ จะเห็นได้ว่า ปรัชญานี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้กับหลักการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในทุกระดับชั้นการศึกษา ตั้งแต่อนุบาล ประถม มัธยม มหาวิทยาลัย หรือแม้กระทั่งในวัยทำงานแล้วก็ตาม เพราะปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมนั้นเป็นปรัชญาควบคู่กับการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ก็เป็นความรู้ควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย นั่นเอง

บรรณานุกรม

- เมธี ปลัณธนานนท์. (2523). **ปรัชญาการศึกษาสำหรับครู**. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิชย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 90.
- ศักดาปรางค์ ประทานพร. (2523). **ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ. บารมีการพิมพ์.
- ปรีชา วงศ์ชูศิริ. (2527). **การจัดลำดับเนื้อหาและประสบการณ์**. เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด
- Kneller G.F. (1971). **Introduction to the Philosophy of Education**. New York, John Wiley&ons Inc : 48-53.
- http://www.baanjommyut.com/library_2/education_philosophy/05.html
- <http://www.kroobannok.com/19891>
- http://math-thai.blogspot.com/2010/06/blog-post_30.html

52

แบบเรียนเร็วใหม่ :

สอนหน้าที่พลเมืองไปกับการสอนภาษาไทย



โดย...นิจสุตา อภินันทาภรณ์
ผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

เมื่อกล่าวถึง

“แบบเรียนเร็วใหม่”

เชื่อว่าจะมีคนจำนวนมากที่มีอายุใกล้ๆ 60 ปี หรือถ้าจะน้อยกว่าก็ไม่แน่ว่าต่ำกว่า

55 ปี ต่างรู้จักดี หลายคนคิดถึง

“ปากะปู กู้อี้จู้ ป้าคูปูกู้อี้จู้”

“เด็กชายใหม่ รักหนู” และ “อะ อา อี อี อุ อุ...”

หนังสือแบบเรียนที่ใช้มานานแล้วก่อนปี พ.ศ. 2478 ในชื่อว่า แบบเรียนเร็ว โดยมีการปรับปรุงพัฒนาใช้จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน และใช้ชื่อว่า “แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1” แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนต้น พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2478 แต่งโดยหลวงดรณกิจวิฑูร และนายฉันท ขำวิไล ตอนกลาง พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2508 แต่งโดยหลวงดรณกิจวิฑูร และตอนปลาย แต่งโดยหลวงดรณกิจวิฑูร พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2479 ซึ่งหนังสือชุดนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะจัดพิมพ์เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม แจกให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นเพื่อเสริมการเรียนภาษาไทย ให้ครูสอนฝึกทักษะการอ่านการเขียน มีจุดประสงค์สำคัญในการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ด้วยเล็งเห็นว่าหนังสือชุดนี้มีคุณค่าสามารถใช้เป็นเครื่องมือฝึกทักษะการอ่านเขียนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี แม้ในปัจจุบันก็ยังสามารถจัดการเรียนการสอนได้เช่นกัน เมื่อพิจารณาหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ทั้งตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย ด้านเนื้อหาสาระ มีจุดเด่นที่น่าสนใจคือวิธีการนำเสนอการฝึกทักษะการอ่านการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำที่มีความยากง่ายตามลำดับขั้นของนักเรียนแต่ละระดับ ซึ่งครูหรือผู้สนใจสามารถนำหนังสือนี้ไปใช้ได้ทุกหลักสูตร



อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจนอกจากวิธีการนำเสนอทักษะการอ่านการเขียนแล้ว การใช้บทฝึกอ่าน มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจมาก สะท้อนสภาพสังคม วัฒนธรรม ที่สำคัญคือการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี หรือให้เด็กไทยรู้จัก **“หน้าที่พลเมือง”**

พลเมืองมีความหมายต่างจากบุคคล ซึ่งหมายถึง สิ่งซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งได้แก่ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศใด ย่อมหมายถึงบุคคลทั้งหลายที่มีสัญชาติของประเทศนั้นๆ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศไทยย่อมหมายถึงคนทั้งหลายที่มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายไทย สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้นๆ

พลเมืองดี หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองได้ครบถ้วน ทั้งกิจที่ต้องทำ และกิจที่ควรทำ พลเมืองดีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ คำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบชั่วดีตามหลักจริยธรรม และหลักธรรมของศาสนา มีความรอบรู้ มีสติปัญญาขยันขันแข็ง สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

บุคคลจะเป็นพลเมืองดีของสังคมนั้น ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติ และมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับหลักธรรม วัฒนธรรมประเพณี และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ รวมทั้งบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และได้ประสิทธิผลทั้งในส่วนตัวและสังคม เมื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ย่อมเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและสังคม ด้วยการเป็นพลเมืองดีที่เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

ความเป็นพลเมืองดีมิได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หากแต่ต้องได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก เริ่มจากพ่อแม่ และญาติพี่น้อง ต่างมีบทบาทเบื้องต้นที่จะเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนให้ลูกหลานทำตามในสิ่งที่สังคมเห็นว่าดีว่าเหมาะสม ตั้งแต่การรู้จักเคารพผู้ใหญ่ ไปมาลาไหว้ หรือพูดจา ค่ะ ขา ครับ ส่วนที่จะเป็นเรื่องของระเบียบวินัย หรือคุณธรรมจริยธรรมระดับสูงขึ้น คือหน้าที่หลักที่ครู อาจารย์ ในโรงเรียนจะรับช่วงต่อ แต่เท่านั้นหาเพียงพอไม่ที่จะทำให้นัก্ষยคนหนึ่งที่เกิดมาในสังคมเป็น “พลเมืองดีที่รู้จักหน้าที่” มีปัจจัยแวดล้อมอีกมากมายที่หล่อหลอมคนให้เป็นคนดีของสังคม และหนังสือถูกเลือกให้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผู้ใหญ่ใช้สั่งสอนเด็กมาตั้งแต่เก๋าก่อน



แบบเรียนเร็วใหม่ นอกจากจะฝึกทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยแล้ว ผู้แต่งยังใช้เป็นเครื่องมือกล่อมเกลາเด็กไทยให้เป็น “พลเมืองดี” ของสังคมไทย บางเรื่องสอดคล้องกับความต้องการ “คนดี” ของคนในสมัยนั้น บางเรื่องใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย นับเป็นยุทธวิธีที่แยบยลมากของผู้ประพันธ์ หรือหากจะยกย่องท่านเป็นปราชญ์ก็ไม่น่าจะมีใครปฏิเสธ

หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น

มีบทอ่านสั้นๆ ใช้คำศัพท์ไม่ยากและเป็นคำซ้ำๆ สะกดด้วยคำที่อ่านง่าย เนื้อหาสอดแทรกปลูกฝังให้เด็กรู้จักหน้าที่ของเด็กต่อผู้ใหญ่ หน้าที่ของลูกที่มีต่อพ่อแม่ และพ่อแม่ที่ปฏิบัติต่อลูก เช่น

“ตามีวาจาดี มาชิมมหาตา ด.ช.วีระ กะ ด.ช.ชาลี มีกิริยาดี”

“ฉันรักวิชา ฉันมาเรียนทุกทุกวัน 8 น. ฉันอ่าน ฉันคิด ฝึกหัดวิชาต่างๆ ฉันมีพูดคุยกัน”

“ถ้าฉันอím ฉันล้างมือ ล้างปาก ถูพื้น สะอาดดี”

“บิดาท่านว่า ถ้ามีวิชาดี จะมีผู้นับถือหาकिनง่าย

“พ่อแม่พูดกับฉันว่า ฉันรักและนับถือพ่อแม่ดี กิริยาวาจาก็ดี น่าดู น่ารัก ว่า ง่าย มีดีดั่ง และรู้จักรักสิ่งที่ดี ที่สะอาด โตขึ้นจะดีมาก จะมีผู้รักและนับถือ”

“...ร่างกายที่สะอาด ย่อมสดชื่นดี แลดูก็งดงาม เป็นที่ชอบพอของคนอื่นอื่น ดังนั้นเด็กทุกคน ต้องมีร่างกายสะอาด จึงจะดี”

“ฉันชอบฟังพ่อแม่ฉันสั่งสอน ฉันเชื่อฟังมีดีดั่ง ฝ่าฝืนวาจาของท่าน ฉันรู้จักเก็บ รู้จักจ่าย และสิ่งของอื่นอื่นแต่พอดีมิสุรุ่ยสุร่าย ฉันชอบเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี และเป็นคนที่อ่อนโยนต่อผู้อื่น ฉันจะตั้งตนเป็นคนดี สมกับที่พ่อแม่รักฉัน”



สอนให้รู้จักเครือญาติ เช่น

“ในบ้านของฉันมีคนมาก นอกจากตัวฉันแล้ว ยังมีพ่อแม่ พี่สาว พี่ชาย และ น้องสาว น้องชายอีก แต่บิดาของพ่อที่ฉันเรียกท่านว่า ปู่ แม่ของพ่อที่ฉันเรียกว่าย่า พี่ชายของพ่อที่ฉันเรียกว่า ลุง พี่สาวของพ่อที่ฉันเรียกว่า ป้า น้องขายน้องสาวของพ่อที่ฉันเรียกว่า อา ...”

สอนให้รู้จักปฏิบัติหน้าที่ช่วยงานบ้าน เช่น

“เวลาฉันออกจากโรงเรียนมาถึงบ้าน ฉันยังช่วยคนในบ้าน รดน้ำต้นไม้ ช่วยแม่ของฉันหาคำกับข้าว ล้างถ้วย ล้างชาม ถูเรือน เช็ดตู้โต๊ะเก้าอี้ และเช็ดโปะตะเกียง ให้สะอาด บางทีฉันก็ดูแลน้องเล็กๆ ...”

และในบทท้ายๆ จะเริ่มเข้าสู่ความเป็นพลเมืองของสังคม เช่น

“เดี๋ยวนี้ฉันเป็นนักเรียน ฉันมีมานะเรียนวิชาของฉัน ฉันจะมาโรงเรียนตามเวลา ทุกๆวัน เมื่อฉันโตขึ้น ฉันจะมีวิชาติดตัว รู้จักหากิน เลี้ยงตัวเอง ฉันจะเป็นคนดีของ บ้านเมือง ฉันจะช่วยบ้านเมือง เพราะบ้านเกิดเมืองนอน เป็นที่รักยิ่งของฉัน”



หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนกลาง

จะเห็นว่าบทอ่านส่วนใหญ่มีคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น ทำให้บทอ่านยาวเพิ่มขึ้นด้วย และได้สอดแทรกเนื้อหาปลูกฝังให้เด็กประพฤติตนเป็นคนดี รู้จักหน้าที่ช่วยเหลือพ่อแม่ เช่น

“เด็กชายใหม่ รักหมู เป็นเด็กดี ตื่นนอนแต่เช้าๆ ทุกวัน พอลุกขึ้นก็จัดและปัดที่นอนให้เรียบร้อย แล้วจึงไปล้างหน้าล้างตา รับประทานอาหารที่ช่วยเหลือพ่อแม่ เช่น เช็ดถูเรือน เป็นต้น ... เมื่อเวลาเด็กชายใหม่ รักหมู เลิกจากโรงเรียน...เขาจึงรีบไปช่วยพ่อแม่พี่น้องทำงาน เอาข้าวปนไขให้นกกินและให้เปิด ไก่ หมา และหมู ที่เลี้ยงไว้...นอกจากนี้ยังช่วยทำงานในบ้านอีก เป็นต้นว่า เปิดปิดหน้าต่าง หรือถ้าเห็นสิ่งใดชำรุดสึกหรอ ก็ช่วยกันซ่อมแซมขึ้นใช้ใหม่...กินอิ่มหน้าแล้วเขาก็ช่วยกันล้างถ้วยชาม...”

“นักเรียนรุ่นเล็กๆ ถ้าเป็นคนดี เช่น เด็กชายใหม่ รักหมู นี่แหละ ไม่มีที่ตำหนิ แต่ถ้าเด็กคนใดไม่เอาใจใส่ต่อหน้าที่อันดีงามเหล่านี้แล้ว ก็น่าอับอายขายหน้ามาก เด็กๆ รุ่นเดียวกันน่าจะจดจำเอาไว้เป็นที่ยึดถือ...”

“ทำตัวให้ดีเช่นเขาบ้าง ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ต่อไปเบื้องหน้าจะได้ดี ทั้งจะได้เป็นกำลังแก่บ้านเกิดเมืองนอนอันเป็นที่รักยิ่ง”

และเพื่อให้จำง่ายขึ้น จึงเลือกใช้บทสรุปเป็นกลอนสุภาพ

“เราต้องตื่นขึ้นล้างหน้าเวลาเช้า
เราจงทำหน้าที่กระวีกระวาด
แล้วรีบไปให้ทันโรงเรียนเช้า
ช่วยพ่อแม่เก็บงำและทำงาน

พินผมเผ้าพึงชำระให้สะอาด
ไม่ต้องคาดคั้นเตือนเรื่องเรือนชาน
เลิกแล้วเราบ่ายหน้ามุ่งมาบ้าน
ยามว่างอ่านคัดเขียนเล่าเรียนเอย”



นอกจากเป็นเด็กดีของพ่อแม่แล้ว ยังมีเนื้อหาเกือบทุกบทที่สอดแทรกความเป็นพลเมืองที่ดี เช่น

“นายอยู่ อยู่ยืน นี่เป็นคนดี มีใจคอหนักแน่น...แกลเป็นคนหมั่น อยากรู้ อยากรู้อยากเรียนสิ่งที่น่ารู้ น่าเรียน ด้วยแกว่า ตัวแกลเป็นหน่วยหนึ่งของบ้านเมือง ต้องตั้งตัวไว้ให้ดี ไม่เหลวไหล จะได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน...”

ใช้บทอ่านเพื่อให้ผู้เรียนอ่านและท่อง ทำให้จดจำง่ายขึ้น เป็นร้อยกรอง โดยแต่งเป็นกาพย์ยานี 11

“เราต้องปองฝึกฝน	ตนให้ตนเป็นคนดี
โดยซื่อๆ มี	ที่น่่าจ้งค่านึง
หนึ่งนั้นคือหมั่นนึก	น้อมรู้สึกระลึกถึง
พ่อแม่และเราพึง	รักลึกซึ้งสุดวันตาย
สองให้ใจโอนอ่อน	หวังว่านอนสอนง่ายตาย
เชื่อฟังผู้เชื่อสหาย	เช่นยายย่าปู่ตาตน
สามจำทำให้ผู้	รักเอ็นดูทุกหมู่ชน
ชมเห็นว่าเป็นคน	มีกิริยาวาจาดี
สี่นี้มีใจหนัก	เยือกเย็นน่่ารักจกมี
ยับยั้งรั้งไว้ที่	ไม่ใจน้อยคอยแต่ฉุน
ห้าให้มีใจเผื่อ-	แผ่เอื้อเฟื้อทางเจือจุน
กอบเกื้อเอื้ออุดหนุน	เนื่องโน้มนำเหนี่ยวน้ำใจ
หกหรือคือรอบคอบ	ระมัดรอบระวังระไว
ก่อนจะทำอะไร	ให้คิดดูจนรู้ดี
เจ็ดนี้ให้มีหวัง	ในสิ่งดั่งตั้งใจมี
มุ่งไว้ไม่หน่ายหนี	ทำเต็มที่มีหว่าดหว่าน
แปดจะละหลบชั่ว	ห่างจากตัวไม่พัวพัน
สิ่งเล่นเป็นพนัน	หลีกเม้มมั่นหมั่นเก็บออม
เก้าให้ใส่ใจคือ	เราต้องซื่อซื่อจิงหอม
คนขมนิยมนอม	วางใจยอมมอบน้อมเออย”

ปลูกฝังให้ขยันหมั่นเพียร และประหยัด เช่น

“นายเสมอ เสียงเสนาะ ...บ้านเรือนของแกสะอาดเรียบร้อย ...เพราะแกคอยเอาใจใส่ดูแลอยู่เสมอ ...ช่างคิดช่างทำ ...จะทำให้เกิดเป็นเงินเป็นทอง ...แกเป็นคนหมั่นมาก ...เงินทองที่เกหากมาได้ นั้น แกก็แบ่งเฉลี่ยออกเป็นส่วนๆ เก็บไว้เป็นทุนบ้าง ใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นบ้าง ยินดีสละเงินบำรุงแผ่นดิน คือ ให้เป็นกำลังแก่บ้านเมืองบ้าง...”

เมื่อจบบทอ่านในแต่ละบท จะมีส่วนที่สรุปความและย้ำให้เห็นความสำคัญของการรู้จักหน้าที่และเป็นพลเมืองดี รักชาติบ้านเมือง เช่น

“เราจะเห็นได้ว่า นายเสมอ เสียงเสนาะ เป็นคนรู้จักหน้าที่ของตนดี คือ รู้จักหาเงินในทางที่ชอบ ทำตามหลักที่ว่า หมั่นทำสมอย่อมได้เงินทองเสมอ ...และมีใช้เพียงแต่รู้จักทำเท่านั้น แกยังรู้จักเก็บ รู้จักใช้จ่าย ...เงินทองก็จะหมุนเวียนอยู่ในหมู่คนไทย ความมั่งคั่งก็จะเป็นของคนไทย ชาติไทยจึงจะเจริญ”

“เด็กนักเรียนทั้งหลาย เมื่ออ่านเรื่องนี้แล้ว จงรู้สึกไว้แต่เดี๋ยวนี้ว่า เมื่อตนเรียนวิชาเบื้องต้นรู้ดีพอแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกเรียนวิชาทำมาหากิน ที่เหมาะสมและสะดวกแก่ตนไว้ให้ได้ และต้องตั้งใจเรียนไว้ให้รู้ดีด้วย ...จะได้เป็นกำลังแก่ตนและประเทศไทย อันเป็นบ้านเกิดเมืองนอน”

“ตามเรื่องที่ได้อ่านมานี้ นักเรียนคงรู้ได้แล้วว่า นายเสมอ เสียงเสนาะ ขยันขันแข็งอย่างไร ...ข้อเหล่านี้ นักเรียนทุกคนคงตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า ของแกดีทั้งหมดและเป็นสิ่งที่น่าจดจำ ...ถ้าชาวไทยทุกคนต่างรู้สึกสำนึกถึงหน้าที่อันดีงามเช่นนี้แล้ว ประเทศไทยเราจะมั่งคั่ง และรุ่งเรืองทันเทียมบ่าเทียมไหล่เขา”

เพื่อให้นักเรียนจดจำ จึงแต่งกาพย์ยานี 11 โดยวางคำแตกต่างจากฉันทลักษณ์ ซึ่งเน้นความหมายเป็นบทร้อยกรองที่เคยนำมาเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ หลายครั้ง คนรุ่นใหม่อาจไม่ทราบที่มาว่าบทร้อยกรองนี้ แท้ที่จริงเป็นบทอ่านที่อยู่ในแบบเรียนเร็วไหม่



“เมืองไทย	ใหญ่อุดม
ดินดีสม	เป็นนาสวน
เพื่อนรัก	เราชักชวน
ร่วมช่วยกัน	มุ่งหมั่นทำ
วิชา	ต้องหาไว้
เป็นหลักได้	ใช้ช่วยนำ
ให้รู้	รู้ทางจำ
ค้นคว้าไป	ให้มากมาย
ช่วยกัน	อย่างขันแข็ง
ด้วยลำแข้ง	และร่างกาย
ทำไป	ไม่เสียดาย
แม้อาบเหงื่อ	เมื่อทำงาน
ดังนี้	มั่งมีแท้
ร่มเย็นแน่	หาไหนปาน
โลกเขา	คงเล่าขาน
ถิ่นไทยนี้	ดั่งมอย”

การเป็นพลเมืองดีรู้จักหน้าที่ ในหนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนกลาง ได้ปลูกฝังผู้เรียนตั้งแต่ในครอบครัว และสรุปว่าหากทุกคนในครอบครัวรู้จักหน้าที่ บ้านเมืองก็จะเข้มแข็งเป็นปึกแผ่น เช่น

“ครอบครัวที่ดี ถ้าจะเปรียบก็เหมือนกับต้นไทรสูงตระหง่านแผ่กิ่งก้านออกไป โดยรอบ มีใบแน่นหนาร่มครีมี งดงาม เป็นที่อาศัยจับเกาะของฝูงนกทั้งหลาย หมายความว่า ผู้อยู่ในครอบครัวที่ดีนั้น ย่อมจะได้รับความร่มเย็นผาสุกทั่วหน้ากัน แต่ที่จะให้เป็นไปตามที่ว่านี้ได้ ก็ด้วยคนทั้งหลายในครอบครัว ต่างรู้จักหน้าที่ของตน และต่างทำหน้าที่ของตนมิให้ผิดพลาดบกพร่อง...”

“พ่อบ้านเป็นหัวหน้าของครอบครัว ต้องทำตนให้คนในครอบครัวรักใคร่ นับถือ ...ใจคอเยือกเย็น กว้างขวาง ไม่ตระหนี่เหนียวแน่น ใจหนักแน่น ใจดี ไม่เกรี้ยวกราด ใจแน่วแน่ไม่โลเล มีความเที่ยงตรง ซื่อสัตย์ ทำอะไรทำจริง ไม่เหลวไหล ปลิ้นปล้อนส่วนแม่บ้าน ต้องทำตัวให้คนในครอบครัวรักใคร่นับถือ นอกจากมีใจคอ เหมือนกับพ่อบ้านดังกล่าวแล้ว ยังต้องเป็นผู้ดูแลงานต่างๆ ในเหย้าเรือนให้เรียบร้อย รู้จักประหยัดใช้จ่ายให้พอเหมาะ ...ส่วนเด็กๆ นั้นเล่า ต้องทำตนให้เป็นที่น่ารัก น่าเอ็นดูของพ่อแม่ และคนอื่นๆ ต้องมีกิริยาจาเราะเรียบร้อย อ่อนโยน รู้จักนบถนอบ กราบไหว้ ...ไม่เถียงพ่อแม่ ไม่กล่าวคำหยาบ ต้องซื่อตรง ตรงต่อเวลา จริงต่องาน ต้องใจดี รักเพื่อนฝูง...”

“นักเรียนทั้งหลาย ฟังจดจำไว้ว่า เมื่อตนยังเด็กอยู่ ต้องทำตามเยี่ยงอย่าง ของลูกหลานที่ดีก่อน ครั้นเติบโตขึ้น เมื่อจะเป็นพ่อบ้านหรือแม่บ้านต่อไปแล้ว จึงค่อย ทำตามเยี่ยงอย่างของพ่อบ้านแม่บ้านที่ดีต่อไป ถ้าชาวไทยเรารู้สึกตัวเช่นนี้แล้ว ไทยทั้งชาติจะเข้มแข็ง ไม่มีชาติใดกล้ำมาข่มเหงได้เลย

เมื่อทุกคนรู้จักหน้าที่และเป็นคนดีตั้งแต่ในครอบครัวแล้ว เมื่อกล่าวถึงสังคม ในชุมชน ได้ปลูกฝังให้รักท้องถิ่น ดูแลให้สะอาดเรียบร้อย เช่น

“...นักเรียนจะต้องมีหน้าที่ช่วยกัน จัดทะนุบำรุงท้องถิ่นที่ตนอยู่ เพื่อความ รุ่งเรืองแก่บ้านเกิดเมืองนอนอันเป็นที่รักยิ่งของตนต่อไป”

หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนปลาย

หากจะเปรียบเทียบกับเล่มตอนต้น และตอนกลาง จะมีเนื้อหาทั้งบทฝึกอ่าน และบทอ่านเรื่องราว มีความยาวมากกว่า และใช้คำศัพท์ผนวกรวมทั้ง 3 เล่ม จึงมี คำศัพท์หลากหลาย เมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระของบทอ่าน พบว่า ยังคงปลูกฝังให้เด็ก หรือผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดี รู้จักหน้าที่ของตนต่อประเทศชาติ เริ่มต้นด้วยเพลงชาติ ประพันธ์โดย ขุนวิจิตรมาตรา กับนายฉันท ขำวิไล

“แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง
 ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตต์แดนสง่า
 สืบเผ่าไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา
 ร่วมรักษาสามัคคีทวีไทย
 บางสมัยศัตรูจู่โจมตี
 ไทยพลีชีพร่วมรวมลูกไล่
 เข้าลุยเลือดหมายมุ่งผดุงผไท
 สยามสมัยบุราณรอดตลอดมา

อันดินสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย
 น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
 เอกราชคือเจดีย์ที่เราบูชา
 เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
 รักษาชาติประเทศเอกราชจงดี
 ใครย่ำยีเราจะไม่ละให้
 เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินไทย
 สถาปนาสยามให้เทิดไทย ชโย

เหล่าเราทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต
 รักษาสิทธิอิสระ ณ แดนสยาม
 ที่พ่อแม่สื้อมม้วยด้วยพยายาม
 ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา
 แม้ถึงไทยไทยด้อยจนย่อยยับ
 ยังกู้กลับคงคืนได้ขึ้นหน้า
 ควรแก่นามงามสุดอยุธยา
 นั้นมิใช่ว่าจะขัดสนหมดคนดี
 เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย
 มิให้ใครเขาเหยียบย่ำขย่ำยี
 ประคับประคองป้องสิทธิอิสระเสรี

เมื่อภัยมีช่วยกันจนวันตาย
 จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ลือลั่น
 ว่าไทยมันรักชาติไม่ขาดสาย
 มีไมตรีดียิ่งทั้งหญิงทั้งชาย
 สยามมิวายผู้มุ่งหมายเชิดชัย ชโย”

เนื้อหาบทอ่าน นอกจากเรื่องราวที่ปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีต่อครอบครัว และสังคมภายนอกอย่างตรงไปตรงมาแล้ว แม้แต่เรื่องราวที่ให้ความรู้ด้านต่างๆ ก็ยัง สอดแทรกปลูกฝังเรื่องความเป็นพลเมืองดีด้วย เช่น

ด้านกีฬา “นักเรียนได้อ่านมาถึงเพียงนี้ ก็อาจจะรู้ได้ว่ากีฬานั้นสำคัญอย่างไร นักกีฬาที่ดีนั้นมีลักษณะอย่างไร เพราะฉะนั้นทุกคนควรอบรมนิสัยนักกีฬา ให้เป็น นิสัยดีดล้นดานประจำตัว ชั่วลูกชั่วหลานสืบไป ...เมื่อจะคบเพื่อนก็ควรเลือกคบหา เพื่อนที่มีใจเป็นนักกีฬาอย่างแท้จริง...”

ด้านศาสนา “พระสงฆ์สอนศิษย์ให้ท่องหนังสือคำ* เพื่อให้รู้จักสวดมนต์ ไหว้พระ ฟังเทศน์ อันเป็นประเพณีดีงามของเรา นอกจากนี้ยังสอนหนังสือ คำศัพท์ ตัวสะกดการันต์ และสอนเลข คัดใจหทัยเลข เหลี่ยมลูกบาศก์ ...เด็กๆ ต้องอุตสาหะ เล่าเรียน รู้จักใช้สตางค์ ประหยัดทรัพย์ ซื่อสัตย์ สงเคราะห์กัน รักพงศ์พันธุ์ รักอาจารย์...”

ด้านการท่องเที่ยว “...เมื่อนักเรียนได้อ่านเรื่องเที่ยวในที่ต่างๆ ...ถ้ามีโอกาส อันเหมาะสมแล้ว น่าจะไปเที่ยวชมให้เห็นปรากฏแก่ตาของตนเอง และเมื่อนึกว่าการไปเที่ยวนั้น ได้รับผลคือความสนุกสนาน ความสำราญกายสบายใจและความรู้ เป็นเครื่องบำรุงปัญญาให้ฉลาดขึ้นอีก เป็นต้น เช่นนี้แล้ว แม้ว่าหากได้ประสบความ ยากลำบาก หรือบางทีจะต้องผจญภัยอันตรายต่างๆ บ้างก็ดี แต่ถ้าเรามีสติรอบคอบ โดยระมัดระวังตัว มีกำลังกายคล่องแคล่วว่องไวอยู่ มีกำลังใจเข้มแข็งอดทนดีแล้ว ก็ไม่น่าจะเห็นเป็นความยากเข็ญในการเที่ยวนั้นเลย”

* ต่อหนังสือคำ หมายถึง เวลาคำ เด็กเรียนพระธรรม เรียนอ่านเขียน คัดเลข คุณธรรม จริยธรรม ฯลฯ กับพระสงฆ์

อย่างไรก็ตาม บทอ่านในเล่มตอนปลาย มีหลายบทที่ผู้ประพันธ์เจตนาที่จะปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีแก่เด็กนักเรียนไว้อย่างชัดเจน เช่น

“บรรดาสิ่งต่างๆ อันเป็นสมบัติของโลก จะเป็นวัตถุสิ่งของ สัตว์หรือบุคคล ก็ตาม ถ้าได้รับการอบรมฝึกหัด ดัดแปลง ตกแต่ง ให้ดีขึ้นกว่าเดิมแล้ว ย่อมมีค่ายิ่งขึ้น เช่น ต้นตะโก ต้นมะขาม ต้นปาล์ม ที่เขาตัดแต่ง ...ส่วนมนุษย์เราก็คือเป็นฉนั้น นั่นคือถ้าได้รับการอบรมฝึกหัดกล่อมเกลามาให้เป็นคนมีภูมิรู้ดีแล้ว ก็ย่อมเป็นคุณเป็นเกียรติแก่ทั้งตนเองและคนอื่นๆ ตลอดถึงประเทศชาติ...”

“...เราทุกคนต้องเชื่อมั่นในคำสอนของท่าน (พระพุทธเจ้า) จะได้เป็นเครื่องคอยเตือนใจ เหนียวรั้งใจ ช่มใจให้หมั่นพยายามปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี และเว้นจากการกระทำชั่ว... เพราะฉะนั้น คนเราทุกคนจำเป็นต้องอบรมฝึกหัดตนเอง ให้หมั่นจำกัดความชั่วที่มีอยู่ในตัว ...และต้องเริ่มอบรมฝึกหัดตนเสียตั้งแต่ยังเยาว์ เพราะจิตใจยังอ่อน และกำลังเจริญ จึงจะได้ผลสมหวัง”

“เด็กๆ ทุกคน จำต้องกระทำตัวให้เป็นเด็กดีที่สุดที่จะกระทำได้ ให้มีคุณสมบัติสมกับที่ได้รับการศึกษามาแล้ว หน้าที่ที่ตื้นนั้นมีอยู่เป็นอันมาก เหลือที่จะนำมากล่าวให้พิสดารในที่นี้ได้ ต่อไปมีซ้ำเมื่อนักเรียนได้เรียนถึงชั้นมัธยม หรือได้รับการอบรมในทางศาสนาอีกแล้ว ก็คงจะเข้าใจว่าสิ่งไหนควรกระทำ และสิ่งไหนไม่ควรกระทำ ...แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงหน้าที่ที่เด็กๆ ควรอบรมทางบ้าน ที่โรงเรียน และต่อประชุมชน ...”

“หน้าที่ซึ่งควรกระทำทางบ้านนั้น ข้อสำคัญ ต้องรู้จักเคารพนับถือ เชื่อฟัง ถ้อยคำผู้หลักผู้ใหญ่ ต้องแสดงกิริยาอ่อนน้อม ต้องเจรจาถ้อยคำที่อ่อนหวานไพเราะ อย่าทำเป็นคนดื้อด้านมุทะลุหุนหันพลันแล่นถือทิฐิมานะในทางผิด ซึ่งเป็นสิ่งเลวทรามต่ำช้ามาก มีความกตัญญูกตเวทียู่งักสรวงคุณผู้มีคุณ...”

“หน้าที่ซึ่งควรกระทำที่โรงเรียนนั้น ข้อสำคัญต้องพยายามรักษาวินัย และตั้งใจกระทำตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนให้ถูกต้องเต็มที่ ...ไม่ไปโรงเรียนสายหรือหนีโรงเรียน ซึ่งเป็นศัตรูชั่วร้ายยิ่งกว่างูพิษ กับต้องมีความเคารพนับถือครูบาอาจารย์จริงๆ ตลอดจนหัวหน้านักเรียน เชื่อฟังคำสอนโดยเคร่งครัดและเอาใจใส่ในบทเรียนของตน ไม่เกียจคร้าน ...ใช้จ่ายแต่พอสมควรแก่ฐานะที่เป็นนักเรียน อย่าทำสุรุ่ยสุร่าย กับต้องมีใจสมัครที่จะช่วยทำกิจการของโรงเรียน...”

“หน้าที่ซึ่งควรกระทำต่อประชุมชนนั้น ข้อสำคัญต้องคิดถึงคนหมู่มาก เป็นใหญ่กว่า ที่จะถือเอาความสะดวกสบายส่วนตัว เวลาเดินไปตามถนน อย่าทำตน เป็นเครื่องจักร หรือไม่มีชีวิตจิตใจ และหาความรู้สึกผิดชอบมิได้ เช่น เดินกลางถนน เกะกะกีดขวางทางรถไปมาช่วยกันรักษาความสะอาดไม่ก่อความรำคาญให้เดือดร้อน ต่อประชุมชน...”

เมื่อพิจารณาถึงผู้ที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือผู้ใหญ่ที่มีอายุอานาม 55 ปีขึ้นไป ที่เคยผ่านการเรียนในชั้นประถมศึกษาและเคยใช้หนังสือแบบเรียนเร็วใหม่มักกล่าวเหมือนๆ กันว่า ที่เขาเหล่านั้นฝึกอ่านเขียนภาษาไทยได้ดี เพราะใช้หนังสือแบบเรียนเร็ว ฝึกอ่านเขียนแบบแจกลูกสะกดคำ อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ซ่อนเร้นในเนื้อหาการฝึกทักษะภาษาไทย คือ การบ่มเพาะความเป็นพลเมืองดีของครอบครัว โรงเรียน และสังคมอย่างชัดเจน คุณธรรมจริยธรรมที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น ทุกบททุกตอน ตอกย้ำความเป็นเด็กดีที่ต้องประพฤติปฏิบัติตนตามคำสอนในหนังสือแบบเรียน รวมทั้งมีความรักในประเทศชาติ หากละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามจะกลายเป็นความชั่วร้ายไปทันที และนี่คือการสร้างคนเพื่อสร้างชาติในอนาคตในขณะนั้น จนมาถึงปัจจุบันนี้ ย่อมพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า เด็กยุคแบบเรียนเร็วใหม่นั่น บัดนี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วยังระลึกเสมอว่า หน้าที่พลเมือง คือสิ่งที่ต้องทบทวน มิใช่แค่มีตำราเรียน แต่ต้องสร้างสมกันตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ใช่วิชาเฉพาะ แต่ต้องเชื่อมโยงได้กับทุกสาระการเรียนรู้ เช่นที่ รุ่งพอรุ่งแม่เคยเรียนมา





อ้างอิง

หลวงดรณกิจวิฑูร กับ นายฉันท์ ขำวิไล. แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนต้น. กระทรวงศึกษาธิการ. พ.ศ.2496.

หลวงดรณกิจวิฑูร. แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนกลาง. กระทรวงศึกษาธิการ. พ.ศ. 2508.

หลวงดรณกิจวิฑูร. แบบเรียนเร็วใหม่ เล่ม 1 ตอนปลาย. กระทรวงศึกษาธิการ. พ.ศ. 2479.

<http://nucha.chs.ac.th/1.1.htm#> การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

68

การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
และ พัฒนานวัตกรรม
แบบมีส่วนร่วมที่ปลายด้ามขวาน



โดย...สุรศักดิ์ อินศรีไกร
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ความสำคัญและสภาพปัจจุบัน

เราจะเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน ได้มาตรฐานให้กับเด็ก ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ภายในปีการศึกษา 2556 ภายใต้การบริหารจัดการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ดินแดนปลายด้ามขวานของประเทศไทย

วิสัยทัศน์ดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าการอ่านเป็นทักษะสำคัญที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข การปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผลดีนั้น ต้องส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ควบคู่ไปกับการศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมา แล้วปรับใช้ให้เหมาะสมกับภาวะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เด็กจึงต้องใช้เครื่องมือ คือ การอ่าน ไปพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวในด้านการเรียนรู้ การปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและประสบความสำเร็จในชีวิต



สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้จัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดมาโดยตลอด ด้วยวิธีจัดอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกวดผลงาน ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่าย หน่วยงานองค์กรต่างๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ 2554 ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านนี้พบว่าผู้บริหารร้อยละ 30 ยังไม่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านครูพบว่าใช้เวลากับการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านน้อย ส่วนนักเรียนพบปัญหาไม่มีนิสัยรักการอ่านถึงร้อยละ 45 ส่วนผู้ปกครองพบว่าไม่มีความรู้ในเทคนิควิธีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านร้อยละ 55 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2555 : 84 – 86)



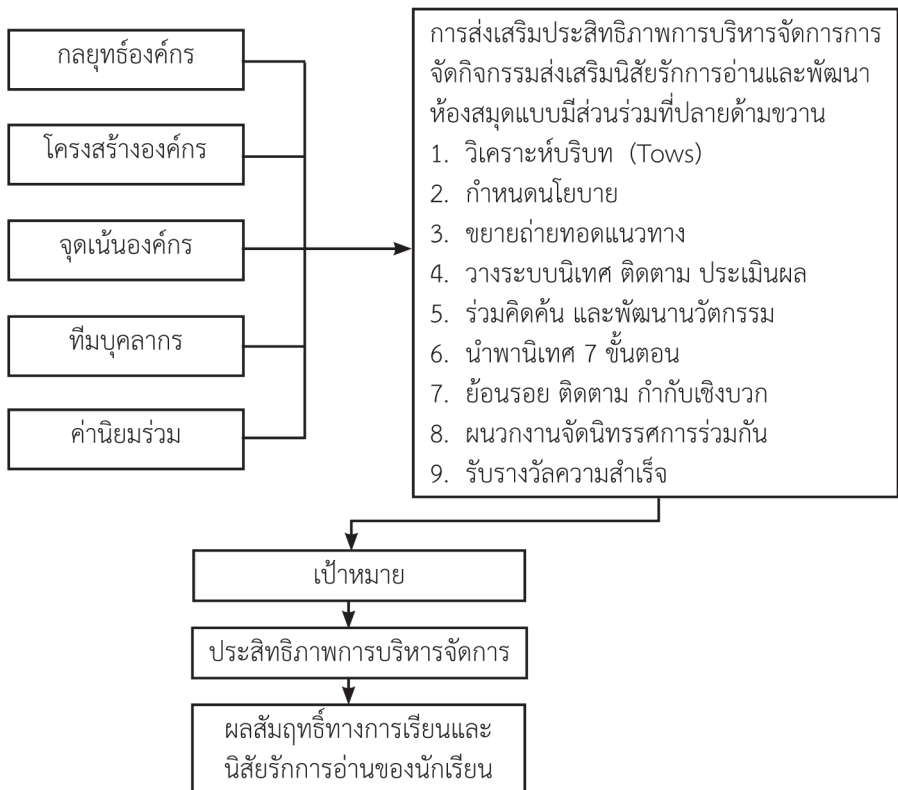
ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2555 ลดลง กล่าวคือ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยภาคความรู้ จากร้อยละ 54.62 ปีการศึกษา 2554 ลดลงเหลือ 43.06 ในปีการศึกษา 2555 ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O – NET) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากร้อยละ 49.54 ปีการศึกษา 2554 ลดลงเหลือร้อยละ 46.32 ในปีการศึกษา 2555 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2556 : 28) และผลการประเมินความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554 อยู่ในระดับอ่านไม่ออก ร้อยละ 2.85 เขียนไม่ได้ร้อยละ 5.50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2555 : 1) หากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขก็จะส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาต่ำลง และเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้บริหาร ครู นักเรียน คือ ผู้บริหารสามารถบริหารแผนงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล

ครูสามารถบริหารงานห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลาย บุคลากรการอ่านกับการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด ส่วนผู้เรียนกำหนดเป้าหมายว่านักเรียนทุกคนมีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของการใช้ห้องสมุด มีนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนทุกแห่งมีห้องสมุด 3 ดี โดยใช้แผนงาน 1 ป. 4 ส. คือ ปลุกจิตสำนึก สร้างภาคีเครือข่าย สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมยกย่อง เชิดชูเกียรติ ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนเพื่อบ่มบ่มเป้าหมายปีงบประมาณ 2561

ผู้เขียนจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด ไว้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดแบบมีส่วนร่วมที่ปลายด้ามขวาน



วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบจำนวนโรงเรียนที่นำวิธีการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดอย่างมีส่วนร่วมที่ปลายด้ามขวานไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา
 2. เพื่อวิเคราะห์ผลงานวิธีปฏิบัติที่ดี (Good practice) ด้านการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด ที่ส่งผลต่อการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
 3. เพื่อวิเคราะห์ผลการประกวดกิจกรรมนักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียนและห้องสมุด “รักการอ่าน” ปีการศึกษา 2556 ที่ส่งผลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
 4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระหว่างปีการศึกษา 2555 กับปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- กลุ่มเป้าหมายหลักในการพัฒนาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 134 คน



คำสำคัญ (Key Words) ที่ใช้ในนวัตกรรมนี้คือ

1. การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หมายถึง การที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้อำนวยการ สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดโรงเรียน เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนและสื่อความ ที่ส่งผลต่อคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้
2. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พร้อมด้วยรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ของโรงเรียนได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด
3. ปลายด้ามขวาน หมายถึง ดินแดนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับชาติ ด้านผลการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ด้านภาษา และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O - NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
5. กลยุทธ์องค์กร หมายถึง การกำหนดนโยบายและแนวทางการยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
6. โครงสร้างองค์กร การกำหนดโครงสร้างเป็นคณะทำงานยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 (11 คน) ศึกษาพิเศษ (21 คน) ประธาน เครือข่ายสถานศึกษา (15 คน) และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 134 คน ร่วมประสาน การทำงานกันเป็นเครือข่าย
7. จุดเน้นองค์กร หมายถึง การขับเคลื่อนสู่คุณภาพขององค์กร 3 ประการ คือ ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีมาตรฐาน สถานศึกษามีคุณภาพ และเครือข่าย สถานศึกษามีความเข้มแข็ง โดยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ 1) ร่วมคิด 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมปฏิบัติ และ 4) ร่วมประเมิน
8. ทีมบุคลากร หมายถึง การทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายเป็นกลุ่ม เป็นทีมงาน หรือเป็นเครือข่ายกัน

9. คำนิยมร่วม หมายถึง คำนิยมในการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ยึดหลักธรรมาภิบาล บริหารเน้นผลสัมฤทธิ์ มีจิตสาธารณะและใจบริการ ประสานงานและมีความรัก ความสามัคคีเพื่อองค์กร



การดำเนินงานตามกรอบแนวคิด

1. การวิเคราะห์บริบท (Tows)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 อำนาจการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง คือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ศึกษาพิเศษ ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนข้าราชการครู วิเคราะห์บริบทด้วยวิธีการ “Tows” ดังนี้

1.1 วิเคราะห์นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับนโยบาย จุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปี 2556 ศึกษาวิเคราะห์ สภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากผลการทดสอบระดับชาติ ปีการศึกษา 2555 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยและผลการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด

1.1.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ระหว่างค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ปีการศึกษา 2555 ระดับสังกัดและระดับประเทศ

1.1.2 ใช้เทคนิค “Tows” มาวิเคราะห์ก่อนกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา เนื่องจากเทคนิค Tows เป็นการศึกษาภายนอกให้ชัดเจน ทั้งเป้าหมาย ข้อจำกัด ความต้องการการพัฒนาผู้เรียนจากสาธารณะและโอกาสการพัฒนา และนำมาวิเคราะห์สภาพภายในขององค์กรถึงจุดอ่อนจุดแข็งดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายและจุดเน้นในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วศึกษาสภาพที่เกี่ยวข้องด้านอื่น เช่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตั้งอยู่พื้นที่ราบทั้งหมด ไม่ห่างไกลจากตัวเมือง ระยะทางจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ถึงโรงเรียนในสังกัดเฉลี่ย 20 กิโลเมตร อัตราครูต่อนักเรียน 1 : 16 คน แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักยังไม่สูงนัก

2) การศึกษาสภาพที่เป็นปัจจัยเอื้อ (O : Opportunity) ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด ซึ่งมีปัจจัยเอื้อหลายประการ เช่น แหล่งความรู้ที่สามารถค้นคว้าได้อย่างสะดวก เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง มีองค์กรที่เป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย มีบุคลากรเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่เป็นปัจจัยเอื้ออย่างดีในการพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการบริหารจัดการทุกด้าน

3) การศึกษาจุดอ่อนภายใน (Weak) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ในการส่งเสริมพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และด้านอื่นๆ ยังมีจุดที่ยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรับนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับเป้าหมายระบบการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ การทบทวนเป้าหมายการดำเนินงานเป็นระยะๆ การประสานงานของบุคลากรแต่ละระดับมาระดมพลังในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

4) การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) ในการดำเนินงานส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ก็พบประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ เช่น สถานที่ตั้งโรงเรียนมีความสะดวกในการเดินทางไปปฏิบัติงานของครู ครูผู้สอนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เพียงพอต่อการอำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียน และคุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อช่วยเหลือ ร่วมพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และมีจำนวนเพียงพอ

2. กำหนดนโยบาย

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้กำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนในการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในสังกัด เป็นนโยบายข้อที่ 6 คือ “ส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้การอ่านเพื่อการพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมที่ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนตามระดับชั้น”



3. ขยายถ่ายทอดแนวทาง

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วางยุทธศาสตร์และถ่ายทอดนโยบายไปยังบุคลากรตามโครงสร้างที่กำหนด ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาถึงระดับโรงเรียน และการวางระบบรายงานผลย้อนกลับที่แน่นอนตามจุดเน้น 3 ประการ เพื่อร่วมประสานสู่การพัฒนาคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับโรงเรียน



4. วางระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้วางระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด โดยการมีส่วนร่วมทั้งฝ่ายบริหาร (รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2) ฝ่ายวิชาการ (ศึกษานิเทศก์) ประสานความร่วมมือกับประธานเครือข่ายสถานศึกษา ภายใต้การให้ความเห็นชอบช่วยเหลือ แนะนำ ของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา (กต.ปณ.)

5. ร่วมคิดค้นรูปแบบการพัฒนา

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วางแผนการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดแบบ PACKING นั่นคือการบริหารจัดการที่ต้องทำไปพร้อมๆ กัน ระหว่างการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้แบบ PACKING ตามโมเดลดังนี้



6. นำพานิเทศ 7 ขั้นตอน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้สนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์และสถานศึกษาได้คิดวิธีการ เทคนิคการนิเทศ ทั้งการนิเทศภายนอกโดยศึกษานิเทศก์ และนิเทศภายในโดยผู้บริหาร บุคลากรที่รับผิดชอบ ทั้งนี้โรงเรียนสามารถใช้แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนตามคู่มือพัฒนาทักษะการนิเทศภายในโรงเรียนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จัดทำขึ้น หรือใช้แนวการนิเทศเติมพิักัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการนิเทศภายนอก โดยศึกษานิเทศก์ได้เห็นชอบให้ใช้การนิเทศ 7 ขั้นตอน ที่ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านพัฒนาขึ้นเป็นนวัตกรรมและได้รับรางวัลดีเด่นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประสบผลสำเร็จ

7. ย้อนรอยติดตามกำกับเชิงบวก

โดยบทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ที่ต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศการศึกษา การดำเนินงานภายในเขตพื้นที่และสถานศึกษา จึงได้เน้นการกำกับติดตามเพื่อพัฒนา ปรับปรุงพัฒนาในสถานศึกษา ในลักษณะเชิงบวก คือ มีความเอื้ออาทร ความรัก ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Nice) มีการติดต่อสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น การอภิปรายแลกเปลี่ยน การเสนอแนะ การประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด เป็นต้น

8. แผนงานจัดนิทรรศการร่วมกัน

ในขั้นนี้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จะกำหนดการจัดนิทรรศการความสำเร็จทุกรายการ ทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้และด้านส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดและอื่นๆ ตามสถานที่ที่กำหนดร่วมกัน

9. รับรางวัลแห่งความสำเร็จ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้เสริมพลังและเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียน ครู ครูบรรณารักษ์ ผู้บริหาร มีความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้พัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งได้มอบโล่ มอบเกียรติบัตร เพื่อชื่นชม และสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรที่ได้รับโล่ เกียรติบัตร นำเสนอผลงานเพื่อรับรางวัล Obec Award เชิญเป็นวิทยากรแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จต่อที่ประชุม สัมมนาศึกษาดูงาน หรือการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดหรือการประชุมสัมมนาอื่นๆ

ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

1. โรงเรียนนำแนวทางการบริหารจัดการด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดอย่างมีส่วนร่วมที่ปลายด้ามขวานไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาจำนวน 134 โรงเรียน

2. โรงเรียนมีผลงานวิธีปฏิบัติที่ดี (Good practice) ด้านการบริหารจัดการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด จำนวน 56 โรงเรียน โดยในจำนวนนี้ได้รับรางวัลระดับชาติ ระดับภาค จำนวน 42 โรงเรียน รางวัลระดับเขตพื้นที่ 14 โรงเรียน

3. ผลการประกวดกิจกรรมนักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน และห้องสมุด “รักการอ่าน” ปีงบประมาณ 2556 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ภาพรวมทุกรายการได้รับรางวัลระดับยอดเยี่ยม 66 รางวัล ดีเด่น 135 รางวัล รางวัลชมเชย 59 รางวัล

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระหว่างปีการศึกษา 2555 กับปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

4.1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียน (NT) ด้านภาษา มากกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ หรือสูงขึ้นจากปีการศึกษา 2555

เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ		เปรียบเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา	
ระดับประเทศ	ระดับเขตพื้นที่	ปีการศึกษา 2555	ปีการศึกษา 2556
51.22	53.56	43.06	53.56

4.2 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O - NET) ปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศหรือสูงขึ้นจากปีการศึกษา 2555

เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ปีการศึกษา 2556		
กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ	คะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่
ภาษาไทย	45.02	46.16

5. นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับรางวัล

ที่	ชื่อ สกุล	ตำแหน่ง	รางวัล	หน่วยงาน
1	นายสุรศักดิ์ อินศรีไกร	ผอ.สพป. สงขลา เขต 2	ผู้อำนวยการที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ประจำปี 2557 ด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดระดับยอดเยี่ยมและระดับดี ในปี 2556	สพฐ.
2	น.ส.ศศิกาญจน์ รัตนศรี	ศน.เชี่ยวชาญ	ศึกษานิเทศก์ที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ประจำปี 2556 ด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด ระดับดีเด่น	สพฐ.
3	นางอุบล ศรประสิทธิ์	ครู คศ.3	ครูผู้สอนผู้มีผลงานเด่นสาขาภาษาไทย	ศธ.
4	โรงเรียนวัดหินเกลี้ยง	Read Thailand อ่านเถิดเด็กไทยอ่านถวายเจ้าฟ้านักอ่าน ได้รองชนะเลิศอันดับ 1		สพฐ./สสส.
5	โรงเรียนบ้านกำแพงเพชร	สถานศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ประจำปี 2556 ด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการพัฒนาห้องสมุดระดับชมเชย		สพฐ.
6	โรงเรียนวัดบางทิ้ง	สถานศึกษาที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จประจำปี 2556 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชมเชย		สพฐ.
7	นักเรียน ร.ร.บ้านบางแพบ	การจัดทำหนังสือเล่มเล็ก ระดับ ป.4 - 6		สพฐ.
8	นักเรียน ร.ร.ท่าจีน ฯ	รางวัลเหรียญเงินการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์		สพฐ.
9	นักเรียน ร.ร.บ้านหินผุด	โล่รางวัลการแต่งคำขวัญ “เหลียวหน้าแลหลังภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม สาขาเทิดไถ้องครุราชัน”		ม.ทักษิณ



เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน นโยบาย มาตรการ แนวทางการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. (2555). รายงานการวิจัยการดำเนินงาน ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและห้องสมุดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2555). รายงานโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย ปีงบประมาณ 2554. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2556). ข้อมูลสารสนเทศเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2554 – 2555. เอกสารอัดสำเนา.

82

อิทธิพลของชาวจีนโพ้นทะเล กับค่านิยมการเรียนรู้ภาษาจีนในไทย และผลกระทบต่อการเรียนการสอน ภาษาจีนในประเทศไทย



โดย...ทิพวรรณ กำศิริมงคล

(Miss Tippawan Kamsirimongkol People's university of China)

ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยนั้นมีอิทธิพลกับสังคมไทยในด้านต่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และอื่นๆ



ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลและชาวไทยพื้นเมืองที่มีความกลมเกลียวกัน ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเอื้ออาทร มีวัฒนธรรมที่เป็นมิตร ทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยไม่ประสบปัญหาความขัดแย้งกับชนพื้นเมือง เหมือนดังชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งพระมหากษัตริย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมรวมน้ำใจคนไทยให้มีความรักใคร่สามัคคี ไม่รังเกียจเด็ดฉันทชาวจีนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย จะเห็นได้จากสมัยตอนต้นราชวงศ์จักรี ชาวจีนโพ้นทะเลได้รับสิทธิพิเศษอย่างสูง เช่น ชาวจีนสามารถท่องเที่ยวและพักอาศัยภายนอกเมืองหลวงได้ดังคนไทยพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ทรงปฏิบัติต่อประชาชนทุกคนที่อยู่บนแผ่นดินไทย โดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา อันแสดงให้เห็นว่าคนทุกคนที่อยู่บนผืนแผ่นดินไทย ล้วนแล้วแต่เป็นคนไทยด้วยกัน รวมถึงการที่ชาวจีนโพ้นทะเลเองที่มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยได้สูง หลังจากที่ชาวจีนโพ้นทะเลเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วก็มีรู้สึกสำนึกบุญคุณประเทศไทยและมีจิตสำนึกที่จะตอบแทนคุณผืนแผ่นดินไทย โดยจะทำการสอนบุตรหลานให้รู้จักสำนึกบุญคุณประเทศไทย ที่ได้ให้โอกาสชีวิตใหม่กับครอบครัว อันทำให้เกิดความถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับชาวไทยพื้นเมือง เกิดความสมัคสมานกลมเกลียว และไม่ก่อให้เกิดปัญหาระหว่างชนชาติ

เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวไทยดั้งเดิมที่รักความสงบสุข รักสันติ รวมถึงมีความเป็นมิตรไมตรี โอบอ้อมอารีสูงต่อชาวจีนโพ้นทะเล ประกอบกับการที่ชาวจีนโพ้นทะเลในไทยเองมีความบากบั่นและมุมานะ ทำให้เมื่อชาวจีนโพ้นทะเลทำการใด ๆ ล้วนแล้วแต่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีสูง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากชาวไทยไม่มีความถนัดในด้านการค้าขาย รวมถึงการมีทัศนคติต่อการค้าขายในเชิงลบ จะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “สิบพ่อค้า ไม่เท่าพระยาเลี้ยง” ในขณะที่จุดเด่นของชาวจีนโพ้นทะเลที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทยล้วนมีความสามารถในการค้าขายสูง ทำให้เกิดความเติมเต็มช่องว่างระหว่างชาวไทยพื้นเมืองกับชาวจีนโพ้นทะเลได้อย่างลงตัว สามารถผลักดันเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า ส่งผลให้ชาวจีนโพ้นทะเลมีบทบาทและสถานะทางสังคมไทยค่อนข้างสูง ประกอบกับวัฒนธรรมของชาวไทยดั้งเดิมมีใจเปิดกว้างไม่กีดกันหรือขัดขวางชาวจีนโพ้นทะเลในการดำเนินการต่างๆ รวมถึงยังมีทัศนคติในเชิงบวก ให้การยอมรับชาวจีนโพ้นทะเลในด้านความขยัน พากเพียร มานะพยายาม และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลมีอิทธิพลต่อประเทศไทยด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการศึกษาภาษาจีนในไทย





เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลค่อนข้างให้ความสำคัญต่อการ
ศึกษาของบุตรหลาน ชาวจีนโพ้นทะเลยอมใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ว่าหามาได้เพื่อลงทุน
เป็นค่าการศึกษาของบุตรหลาน เนื่องจากเชื่อว่าการศึกษาที่ดีจะทำให้ได้งานที่ดี
อันหมายถึงอนาคตข้างหน้าที่ดีที่ตามมาด้วย ทำให้ผู้ปกครองที่เป็นชาวจีนโพ้นทะเล
พยายามเสาะแสวงหาเพื่อให้การศึกษาที่ดีที่สุดแก่บุตรหลานของตน รูปแบบโดยทั่วไป
ของชาวจีนโพ้นทะเลมักจะว่าจ้างอาจารย์ให้มาสอนพิเศษให้กับบุตรหลานของตน
วัฒนธรรมดังกล่าวมีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนภาษาจีนในไทย เนื่องจากก่อนที่
ประเทศจีนจะเปิดประเทศนั้น การเรียนการสอนภาษาจีนยังไม่มีที่แพร่หลายดังปัจจุบัน
ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นคนกลุ่มแรกที่ได้สนับสนุนส่งเสริมให้บุตรหลานของตนเรียนภาษาจีน
อยู่ก่อนแล้ว จุดประสงค์หลักนั้นเพื่อจะให้บุตรหลานของตนไม่ลืมภาษาจีนซึ่งเป็น
ภาษาของบรรพบุรุษ อีกทั้งเพื่อจะได้ไม่ลืมชาติกำเนิดตัวเอง จะเห็นได้จากตาม
หัวเมืองใหญ่ๆ ในประเทศไทยที่มีชุมชนชาวจีนตั้งรกรากอยู่มากจะมีโรงเรียนสอนภาษาจีน

สำหรับบุตรหลานชาวจีนโพ้นทะเลเกิดขึ้นด้วย โดยเริ่มแรกจะเป็นการสอนภาษาจีนท้องถิ่นที่ไม่ใช่ภาษาจีนกลางดังเช่นปัจจุบัน เนื่องจากชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพมาในประเทศไทยนั้น มักมาจากหัวเมืองชายทะเล ได้แก่ มณฑลกลว่งต้ง มณฑลไหหลำ และมณฑลฮกเกี้ยนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ภาษาจีนท้องถิ่นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย แต่เมื่อประเทศจีนได้ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ทำให้การเรียนภาษาจีนจากเดิมที่เน้นภาษาจีนท้องถิ่นได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตร เน้นการเรียนการสอนภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดหลักสูตรการเรียนทั้งภาษาถิ่นและภาษาจีนกลาง รวมถึงภาษาไทยภาคบังคับควบคู่กัน หลังจากการที่ประเทศจีนเปิดประเทศ เกิดการผลักดันกระตุ้นเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศจีนเจริญก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและประเทศจีน อันทำให้เกิดการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น เกิดตำแหน่งงานเพิ่มมากขึ้น ตลาดแรงงานต้องการแรงงานอย่างเร่งด่วนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานที่สามารถสื่อสารภาษาจีนกลางได้ อันเป็นการเปิดโอกาสให้บุตรหลานชาวจีนโพ้นทะเลที่มีความสามารถทางด้านภาษาจีนอยู่แล้วสามารถได้งานที่ดีและมีโอกาสในการเลือกงานสูง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนดังกล่าว ส่งผลให้เกิดความนิยมในการเรียนภาษาจีนในไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว



ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมามีชาวจีนโพ้นทะเลที่ค่อนข้างมีฐานะได้ส่งบุตรหลานไปเรียนต่อภาษาจีนยังต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศสิงคโปร์ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น รวมถึงประเทศจีน อีกทั้งจำนวนนักเรียนไทยที่ไปเรียนต่อภาษาจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี ทั้งนี้การส่งบุตรหลานไปเรียนต่อยังต่างประเทศในช่วงหลัง จากที่ประเทศจีนเปิดประเทศแล้วนั้น นอกเหนือไปจากความต้องการดั้งเดิมที่ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนรู้ภาษาของบรรพบุรุษแล้ว ยังเนื่องมาจากความเชื่อมั่นในคุณภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในต่างประเทศ อันจะทำให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาภาษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์ต่ออนาคตในการได้งานที่ดี และค่าตอบแทนสูง อย่างไรก็ตามการส่งบุตรหลานไปเรียนภาษาจีนยังต่างประเทศนั้น แพร่หลายเฉพาะในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลก่อน จากนั้นจึงค่อยแพร่ไปยังชาวไทย ซึ่งเริ่มตระหนักเห็นความสำคัญและการส่งเสริมการเรียนภาษาจีนให้แก่บุตรหลานของตน อันทำให้การเรียนภาษาจีนเกิดความนิยมอย่างสูงในประเทศไทยอย่างรวดเร็ว ความต้องการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลให้โรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทยล้วนแล้วแต่บรรจุหลักสูตรภาษาจีนไว้เป็นภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสอนภาษาจีนดั้งเดิมตามหัวเมืองใหญ่ๆ ต้องรองรับนักเรียนที่มีความต้องการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเกิดสถาบันสอนภาษาจีนใหม่ๆ ขึ้นตามมามากมาย ค่านิยมในการเรียนการสอนภาษาจีนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในไทยดังนี้



1

ทำให้เกิดการศึกษภาษาจีนในเชิงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการสอนภาษาจีนของเอกชน รวมถึงการจัดทัศนศึกษาเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม โดยมีได้มุ่งเน้นไปที่ประสิทธิภาพในการศึกษาภาษาจีนเป็นต้น ทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อภาคเอกชนเป็นอย่างมาก แต่ทำให้ผู้เรียนภาษาจีนไม่ได้รับประสิทธิภาพเท่าที่ควร



2

ความต้องการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วตามแนวโน้มของความเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดของเศรษฐกิจจีน ส่งผลให้ขาดการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อความต้องการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและในระยะเวลาอันสั้น แผนการเรียนการสอนภาษาจีนที่เป็นรูปธรรมและทันต่อเหตุการณ์ ขาดหลักสูตรที่เหมาะสมกับระดับที่แตกต่างกันของผู้เรียน รวมถึงอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของท้องตลาดซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย



3

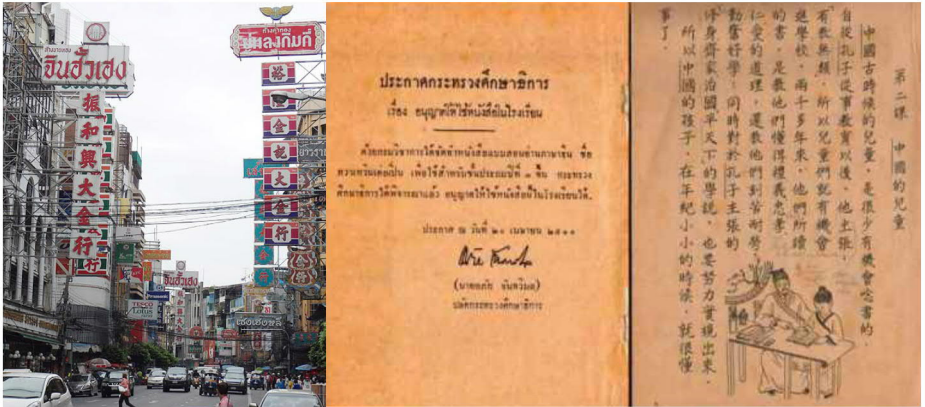
ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความต้องการเรียนของนักเรียนกับจำนวนบุคลากรที่มีคุณสมบัติในการสอนภาษาจีน ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย คำนึงการส่งบุตรหลานให้เรียนภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทำให้เกิดการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีนเพียงพอที่สามารถป้อนสู่ท้องตลาด ส่งผลให้ต้องลดมาตรฐานของผู้สอนภาษาจีนเพื่อเติมเต็มปริมาณความต้องการของผู้เรียน



4

ส่งผลให้การประเมินและควบคุมบุคลากรการสอนภาษาจีนในประเทศไทยไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความต้องการบุคลากรเพื่อสอนภาษาจีนของตลาดการศึกษาไทยที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูง ทำให้เกิดช่องว่างให้ชาวจีนเข้ามาในประเทศไทยเพื่อสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมาก โดยที่ขาดการวัดและประเมินผล ตลอดจนขาดมาตรการที่สามารถวัดและประเมินผลมาตรฐานอาจารย์ชาวจีน ที่เข้ามาสอนในประเทศไทยว่ามีคุณสมบัติเหมาะสมหรือไม่ อันส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนไทย





จะเห็นได้ว่าชาวจีนโพ้นทะเลเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทอย่างสูงต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย เนื่องจากเป็นชนกลุ่มแรกที่มีการริเริ่มวางรากฐานการเรียนการสอนภาษาจีนในไทย ตลอดจนมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในด้านการเรียนการสอนภาษาจีนโดยตรง เพราะวัฒนธรรมชาวจีนโพ้นทะเลที่ค่อนข้างให้ความสำคัญด้านการศึกษาแก่บุตรหลาน ตลอดจนลงทุนด้านการศึกษาโดยการส่งบุตรหลานไปเรียนต่อภาษาจีนยังต่างประเทศ อันเกิดเป็นค่านิยมใหม่ของการเรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ นอกเหนือจากค่านิยมเดิมที่มักส่งบุตรหลานไปศึกษาภาษาอังกฤษยังยุโรปหรืออเมริกา ค่านิยมของชาวจีนโพ้นทะเลเป็นปัจจัยขับเคลื่อนโดยตรงต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในไทย ทำให้ค่านิยมการเรียนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ค่านิยมดังกล่าวเดิมที่อยู่แต่เฉพาะในกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเล แต่ปัจจุบันได้แพร่หลายไปสู่ชาวไทยทั่วประเทศ ทำให้เกิดความตระหนักเห็นความสำคัญต่อการเรียนภาษาจีนของบุตรหลาน ทำให้ความต้องการเรียนภาษาจีนในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนทำให้เกิดการค้าการลงทุนระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารที่เพิ่มมากขึ้น ผลพวงจากความต้องการในการเรียนภาษาจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง



ทั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดวาง
หลักสูตรที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งสร้างสรรค์อุปกรณ์
การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสมกับระดับของ
ผู้เรียน ตลอดจนควรมีการตรวจสอบประเมินผลและ
วัดระดับมาตรฐานของอาจารย์ผู้สอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง
โดยปัจจัยเหล่านี้จะช่วยทำให้ยกระดับมาตรฐานการเรียน
การสอนภาษาจีนในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น



๑๒

โรงเรียนอนุบาล (ครอบครัวอนุบาล)
โครงการดีๆ ที่ต้องมีต่อ



โดย...กรุณา ศิริฤกษ์อุดมพร
นักประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากสถานการณ์ความไม่สงบและการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ส่งผลให้นักเรียนในพื้นที่ดังกล่าว ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ในปี พ.ศ.2548 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้จัดทำโครงการนำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามาศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนได้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และสร้างความพร้อม และศักยภาพทางวิชาการ เตรียมเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นไทย และการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ผลปรากฏว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสามารถเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้ทุกคน เสียงตอบรับจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ต่างก็เห็นว่าเป็นโครงการที่ดี ควรสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในปีการศึกษา 2550 กระทรวงศึกษาธิการ โดย สพฐ. จึงได้ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จัดโครงการ “ครอบครัวอุปถัมภ์” ขึ้น โดยนำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามาเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานครเป็นเวลา 1 ปี โดยคาดหวังให้นักเรียนได้อาศัยกับครอบครัวที่จะรับอุปถัมภ์ แต่เนื่องจากสภาพครอบครัวในสังคมเมืองไม่เหมาะสมที่จะรับนักเรียนเข้าพักอาศัยด้วย โรงเรียนจึงได้จัดที่พักให้กับนักเรียนในโรงเรียนในลักษณะของนักเรียนประจำ ต่อมาจึงได้ปรับชื่อเป็น “โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ (ครอบครัวอุปถัมภ์)” ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 เป็นต้นมา



ต่อมาได้ขยายการรับนักเรียนเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 เป็นต้นมา สำหรับในปีการศึกษา 2557 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการจำนวน 43 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 18 โรงเรียน ปริมณฑล 14 โรงเรียน และภูมิภาคอื่น 11 โรงเรียน สพฐ. ได้คัดเลือกนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการสอบ และ คัดเลือกนักเรียนจากความสามารถพิเศษ นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 300 คน มาเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทั้งใน กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ (ครอบครัวอุปถัมภ์) ปีการศึกษา 2557 เพื่อสร้างโอกาส ความพร้อม ศักยภาพ ทางวิชาการ และเตรียมพร้อมเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยตลอดปีการศึกษา 2557 นอกจากนักเรียนจะได้เรียนตามหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นต่างๆ แล้ว สพฐ. ยังได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนา ทั้งทักษะทางสังคม ส่งเสริม จิตสำนึกรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสามัคคีในหมู่คณะ เช่น กิจกรรม ติวเข้มนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่มหาวิทยาลัยและในเทอมที่สองก็จะนำ ผู้ปกครองจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเยี่ยม มาดูความเป็นอยู่ของนักเรียนตาม โรงเรียนอุปถัมภ์ เป็นต้น ทั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญต่อการประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่นๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงให้นักเรียนได้รับประโยชน์ สูงสุด และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป และเมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโครงการแล้ว ส่งเสริมให้นักเรียนได้รวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมสร้าง ความสมานฉันท์และความสงบสุขให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ขอทอแนบ นักรเรียนโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์
(ครอบครัวอุปถัมภ์) ปีการศึกษา ๒๕๕๗
๑-๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ ทุกท่าน





โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ (ครอบครัวอุปถัมภ์) ได้รับผลตอบรับเป็นอย่างดี และมากขึ้นทุกปี โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งผู้ปกครองและชุมชน ต่างเห็นประโยชน์ทางการศึกษาที่บุตรหลานจะได้รับ จึงยินดีที่จะส่งบุตรหลานเข้าร่วมโครงการ ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนโครงการดังกล่าวเป็นอย่างดี

วารสารวิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ข้อความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา มาลงเผยแพร่ในวารสารวิชาการ ความยาวไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ (บรรณานุกรมอ้างอิง เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น) พร้อมภาพประกอบ

ส่วนได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
ตึก สพฐ.3 ชั้น3 กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนราชดำเนินนอก
เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

เจ้าทอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายกมล รอดคล้าย)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นาวรัตน์ ศรีเหลียว)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายธีรยุทธ มณีเล็ก)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(นายอนุสรณ์ ฟูเจริญ)

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาส

ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

คณะบรรณาธิการ

บรรณาธิการ : นางสุกัญญา วามบรรจง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : นางสาวกมลดา สุขสมัย

นางสาวพนิดา บัวมณี



6 กลยุทธ์ของการเป็นผู้นำที่ดี

1. ให้ความสำคัญกับคน ไม่ใช่ผลกำไร เพราะไม่ใช่ผลกำไรที่ขับเคลื่อนคน แต่เป็นคนต่างหากที่ขับเคลื่อนให้เกิดผลกำไร ตัวเลขเป็นเพียงเครื่องชี้วัดว่าคนทำงานได้ดีเพียงใด ทั้งนี้ยังอย่าลืมว่า “วัฒนธรรมสร้างพฤติกรรม พฤติกรรมสร้างนิสัย และนิสัยนำไปสู่ผลลัพธ์”

2. เป็นตัวอย่างที่ดี น้ำเสียงที่ผู้นำพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถสร้างแรงบันดาลใจหรือทำลายขวัญกำลังใจพวกเขาได้ทั้งนั้น เพียงคุณทักทายพนักงานด้วยน้ำเสียงสดใส แม้ว่าคุณทั้งคู่จะมาทำงานสายไปกว่าชั่วโมง ก็สามารถสะท้อนให้พวกเขาเห็นถึงทัศนคติของคุณได้ เมื่อคุณคาดหวังสิ่งใดจากพวกเขา ก็จงคาดหวังสิ่งนั้นจากความเป็นผู้นำของคุณด้วยเช่นกัน และผู้นำที่ดีต้องรู้จักความถ่อมตน เมื่อเขาต้องการเรียนรู้ เติบโตและพัฒนาตนเองต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีความทิวระหายในการทำงานหนักมากกว่าคนอื่น ๆ

3. ห้ามคร่ำครวญใดๆ วัฒนธรรมที่ส่งเสริมความสำเร็จในองค์กรนั้น เน้นที่การแก้ไขปัญหา ไม่ใช่การคร่ำครวญถึงปัญหา และข้อผิดพลาดต่างๆ กฎข้อหนึ่งในองค์กรที่ง่ายมากคือ พนักงานไม่ได้รับอนุญาตให้คร่ำครวญเรื่องใดๆ โดยไม่เสนอหนทางแก้ไขปัญหามาออกมาด้วย

4. สอนพนักงานให้เป็นฮีโร่ ไม่ใช่เหยื่อผู้เคราะห์ร้าย ไม่ว่าฮีโร่หรือเหยื่อก็คงหนีออกได้ทั้งคู่ แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือ ฮีโร่จะลุกขึ้นสู้อีกครั้ง ในขณะที่เหยื่อนั้นกลับสิ้นหวังอย่างง่ายดาย ผู้นำต้องช่วยพนักงานให้ตระหนักถึงบทบาท และศักยภาพของพวกเขา แม้ว่าพวกเขาจะไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ในชีวิตได้เสมอทุกครั้งที่ไป แต่พวกเขาก็สามารถเลือกที่จะได้ตอบอย่างไรในสถานการณ์เหล่านั้นได้ ซึ่งผลของการตัดสินใจของพวกเขาจะเป็นเครื่องตัดสินผลลัพธ์ที่ออกมา

5. ให้ความสำคัญกับความสำเร็จเล็กๆ อย่ามองข้ามความสำเร็จเล็กๆ ธรรมดาๆ เพราะความสำเร็จเล็กๆ นี้เองที่นำไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ ดังนั้นจึงทำให้พวกเขาเห็นความสำคัญของการเฉลิมฉลองความสำเร็จเล็กๆ เพื่อสร้างความมั่นใจ ความตื่นเต้นกับความความสำเร็จในทุกๆ ครั้ง

6. วางคนให้ตรงกับงาน สังเกตบุคลิกลักษณะ ความถนัดของพนักงานแต่ละคน และจัดวางคนให้เหมาะกับงาน เมื่อวางคนตรงกับงานแล้ว ก็ปล่อยให้พวกเขาทำงานของเขาให้ดีที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรในไม่ช้า การวางแผนอย่างมีกลยุทธ์ของผู้นำจึงไม่ใช่แค่การมุ่งเป้าหมายไปที่ผลงานของพนักงาน แต่อยู่ที่การปูทางให้พนักงานสามารถไปถึงเป้าหมายนั้นอย่างมีกำลังใจ และความมุ่งมั่นในสิ่งที่ทำด้วย

ที่มา : eduzones.com

